

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρκεταὶ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσια. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

3 Μαΐου 1887

Ἡ ΔΙΩΡΥΞ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Α'.

Ἡ ἱστορία εἰκόνισε τὴν μορφήν σου ἀγρίαν καὶ εἰδεχθῆ καὶ παρέδωκεν ἡμῖν τὴν ἀνάμνησίν σου αἱματηρὰν καὶ ἀπαισίαν. Κύκλος δλόκληρος παραδόσεων, βδελυρωτέρων ἢ μία τῆς ἄλλης, ἐπλάσθη περὶ τὸ ὄνομά σου καὶ τὸ ἐκληροδότησεν εἰς τοὺς αἰῶνας σεσημασμένον διὰ τῆς σφραγίδος τῆς φρίκης—τρομερὸν σύμβολον τῆς ἀπανθρωπίας καὶ τῆς ὠμότητος. Κανεῖς δεσπότης, κανεῖς τύραννος, κανεῖς ἐξολοθρευτὴς λαῶν δὲν ἔκαμε ποτὲ τόσην τῆς δυνάμεώς του κατάχρησιν, κανεῖς δὲν ἔχυσε τόσον αἷμα, κανεῖς δὲν εὗρε τόσην ἠδονὴν ἐν τῇ σκληρότητι. Ἄνὰ μέσον τῶν σκοτεινῶν σελίδων τῆς ρωμαϊκῆς αυτοκρατορίας ἡ φυσιογνωμία σου διαγράφεται περιβεβλημένη παράδοξον ἀποτροπαϊότητος αἴγλην. Τὸν Φόβον ἠθέλησες συμπαραστάτην σου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ὑπουργόν σου τὸ Δεός, καὶ τὴν αὐλακα ἦν ἐχάραξαν τὰ ἔτη τῆς βασιλείας σου ἐπλήρωσαν σωροὶ πτωμάτων. Ὁ καιρὸς τοῦ κράτους σου ἀναφέρεται ὡς ἐποχὴ κατηραμένη. Μεταξὺ ὄλων τῶν ἐν ἰσχύϊ καὶ κακουργίᾳ συναδέλφων σου, τεράτων ἄνευ ἐπιγνώσεως, ἀκουσίων ὀργάνων εἰμαρμένης ἀγνώστου, ὑστερικῶν ἐκτρωμάτων κληρονομικῆς διαφθορᾶς, ἀσυνειδήτων νευροσπάστων, φοβερῶν πικραφρόνων ἢ ἐπικινδύνων βλακῶν, μεταξὺ τῶν μακρινῶν Μαξιμίων καὶ τῶν ἀπεκτηνωμένων Ἡλιογαβάων καὶ τῶν ἡλιθίων Κλαυδίων, οἵτινες ἤρχοντο καὶ παρήρχοντο, ἀπαισίοι ἠθοποιοὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγρίου δράματος, ἡ χρονογραφία σὲ παρέστησεν ὡς τὸν κατ' ἐξοχὴν τύπον ἀνασιθῆτου καὶ ἀνηλεοῦς μονάρχου. Κανεῖς δὲν σὲ φαντάζεται ἄλλως ἢ λακτίζοντα τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς σου, μεθυσκόμενον ἐξ ὀργίων καὶ αἴνου, χειροκροτοῦντα τὰς ἐκατόμβας τῶν χριστιανῶν μαρτύρων ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἢ θεώμενον, ἐστεμμένον μὲ ρόδα καὶ καθαρίζοντα, τὸ πανόραμα τῆς πυρπολουμένης αἰωνίας πόλεως, ἧς εἶχες διατάξῃ ὁ ἴδιος τὸν ἐμπρησμόν. Ἄλλ' ἐγὼ, ἐπισκεπτόμενος σήμερον τὸν τεμνόμενον αὐτὸν ἤδη Ἴσθμόν τῆς Κορίνθου,

οὔτινος μεταξὺ τῶν τόσων ἄλλων ὄνειρων σου εἶχες ἐπιχειρήσῃ καὶ σὺ πρὸ τόσων ἑκατονταετηρίδων τὴν ὄρυχίν, σκέπτομαι ἂν πράγματι αὐτὴ ἦτο ἡ ἀληθὴς ὄψις σου, ὦ Νέρων! Ἄν ὑπῆρξες μόνον ὁ χυδαῖος τύραννος καὶ ὁ αἰμοβόρος δεσπότης, ὃν παρέστησεν ἡμῖν ἡ ἱστορία, πῶς μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνθρωποκτόνων καὶ ἐξολοθρευτικῶν σχεδίων σου σοὶ ἐπῆλθε καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐκτελέσεως τοιοῦτου εὐεργετικοῦ καὶ ἐκπολιτιστικοῦ ἔργου; Εἰς ποίας σκέψεις ὑπέκων ἠθέλησες καὶ ἤρχισες νὰ τὸ κάμνης; Ὅποιον ὄνομα καὶ ποῖαν ἰδέαν ὠρέχθης ἄρα γε ν' ἀφήσης περὶ σεαυτοῦ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους; Πῶς συνέθη ὥστε ἡ εἰκὼν σου, ἡ τόσον σκυερὰ καὶ φρικώδης, νὰ ἔχη ἄμα καὶ τόσα φωτεινὰ μέρη; Μέλλων νὰ χύσης ποταμούς αἱμάτων, ἀναβαίνων ἐπὶ τὸν θρόνον ἐχάριζες τὴν ζωὴν εἰς πάντας τοὺς ὀπωσδήποτε καταδεδεικασμένους. Τώρα παρέχων ἀπόλυτον ἐλευθερίαν λατρείας τοῖς χριστιανοῖς, μετ' ὀλίγον ἠυφραίνεσο ρίπτων αὐτοὺς βορὰν ἀθλίαν τῶν τίγρεων καὶ τῶν πανθήρων. Λακτίζων τῆς μητρὸς σου τὰ σπλάγχνα, ἐγκατελείπεσο, γλυκὺς καὶ ἤρεμος ὡς ἀρνίον, εἰς τὰ φιλήματα ἀπελευθέρου ἐρωμένης. Σφάζων καὶ ὀργιάζων ἐφιλοσόφεις ἄμα καὶ ἐστιχοῦργεις μετὰ τοῦ Σενέκα. Καίων τὴν Ρώμην, ἐσκέπτετο ταυτόχρονως νὰ κόψῃ τὸν Ἴσθμόν. Παράδοξον κράμα μανίας καὶ μεγαλοφυΐας σχεδόν, ποιητῆς καὶ δῆμιος, μεγαλεπίβολος καὶ φρενήρης, βεβαίως δὲν ἦσο κοινὸς ἀνθρώπος. Ἄλλὰ ποῖων ἀντιθέτων ἀποκρῦφων δυνάμεων τυφλὸν θῦμα καὶ ἔρμαιον ἐσύρεσο; Τί μυστικὰ πάθη σὲ ἐφλόγιζον καὶ τί ἀλλόκοτα ἐνστικτικὰ σὲ ὤθουν; Ποῖα ἀνίκητος ὄρεξις καταστροφῆς ἄμα καὶ δημιουργίας σὲ εἰκίνει, νιὲ τῆς Ἀγριππίνας, δολοφόνου τοῦ ἀδελφοῦ σου, ὄνειροπόλου κακουργοῦ, ζοφεροῦ καίσαρος;

* *

Ἡ ἐπιχειρήσις αὐτὴ τῆς τομῆς τοῦ Ἴσθμοῦ δὲν ἦτο ἀναμφιβόλως ἰδέα ἄρχοντος ἀξέστου, κτηνώδους ἢ παράφρονος. Ἦρκει δὲ καὶ αὐτὴ μόνη νὰ ἀλλοιώσῃ κατὰ τι ἐπὶ τὸ εὐμενέστερον τὴν περὶ τοῦ ρωμαίου αυτοκράτορος ἐτυμηγορίαν τῆς ὑστεροφημίας. Πρὸ αὐτοῦ καὶ πολλοὶ

ἄλλοι εἶχον συλλάβῃ τὸ σχέδιον καὶ εἶχον ἀρχίσῃ μάλιστα τὴν ἐκτέλεσιν του. Ὀνομαστί δὲ πρῶτος ὁ Περίανδρος, ὁ ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, τύραννος τῆς Κορίνθου, ἀναφέρεται ὡς προσβάς εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ προκαταρκτικὰ ἔργα. Τὸ δὲ παράδειγμα αὐτοῦ εὗρεν ἱκανοὺς καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς μιμητάς. Ἄλλ' αἱ δοκιμαίαι εἰς ἃς προέβησαν δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσι κἄν ὡς σημαίνουσαι καὶ ἀπλῆν ἑναρξίν τῆς πραγματοποίησεως τῆς ὀρυχῆς, πρῶτη δὲ ἀληθῶς σοβαρὰ ἀπόπειρα ἀπομένει ἢ τοῦ Νέρωνος, τῷ 66 ἢ 67 μετὰ Χριστόν. Οἱ σπουδαιότεροι μηχανικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐστάλησαν νὰ μελετήσωσι τὸ ἔδαφος καὶ τὸν καταλληλότερον τρόπον τῆς κατασκευῆς τῆς διώρυγος. Οἱ γεωμέτραι ἐξετέλεσαν πάσας τὰς δεούσας καταμετρήσεις. Ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἀπαιτουμένων ἐξόδων κατηρτίσθη καὶ τὰ σχέδια κατεστρώθησαν. Αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ ἐλάμβανε γινῶσιν καὶ ἐξέφερε τὴν κρίσιν του περὶ αὐτῶν, ἐσκέπτετο δὲ νὰ μεταβῇ καὶ ὁ ἴδιος ὅπως παραστῇ καὶ ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν ἑναρξίν τῶν ἐργασιῶν. Πράγματι δὲ αὐταὶ ἤρχισαν μετὰ πολλῆς τῆς σπουδῆς καὶ τῆς ἀκριβείας. Ἡ γραμμὴ ἐχαράχθη ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἄλλο, ἐπὶ τοῦ στενοτέρου μέρους τοῦ ἰσθμοῦ, καὶ ἡ σκαφὴ αὐτῆς προέβη ἐκατέρωθεν ἐφ' ἱκανόν, μετὰ δραστηριότητος ἐπιδιωκομένη. Ἡ διώρυξ ὠρύχθη μέχρι τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ἰσθμοῦ ὕψωματος. Χιλιάδες δούλων ἐργάζοντο εἰς τὴν ἀνόρυξιν καὶ τὴν ἐκβάθυσιν αὐτῆς. Μ' ὅλας τῆς μηχανικῆς τὰς ἀτελείας τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐγχειρήματος προεμνήοντο λίαν εὐάρεστα. Χάνδακες καὶ ὅπαι ὑπενόμευον ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν τὸ ἔδαφος καὶ δίκελαι καὶ ἀξίναι καὶ λαστοὶ κατέτρωγον τῆς γῆς τὰ σπλάγχνα. Τοῦ ὕψωματος ἡ διάτρησις προεχώρει, πολλαπλᾶ δὲ φρέατα εἶχον σκαφῇ ἐντὸς αὐτοῦ. Ἄλλ' αἰφνης ἡμέραν τινα αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν ἐξ ἀπροόπτου διαμιάς, ἀδύνητον διατί. Τὸ ἔργον ἔμεινεν ἡμιτελές, ἀκριβῶς ὅτε παρεῖχε τὰς πλείονας ἐπιτυχίας ἐλπίδας. Αἱ χιλιάδες τῶν ἐργατῶν διεσκορπίσθησαν καὶ ὁ χρόνος δὲν ἐβράδυνε νὰ καταχώσῃ ἐκ νέου καὶ τοὺς χάνδακας καὶ τὰς ὅπας καὶ τὰ φρέατα καὶ τὴν ἀνορυχθεῖσαν τῆς διώρυγος γραμμὴν.

* *

Ἐκτοτε οὐδεμίαν ἄλλην ἀπόπειραν ἔγεινε πρὸς συνέχισιν ἢ τελείωσιν τοῦ ἔργου, μέχρι τοῦ 1882, ὅτε τὰ ἐγκαίνια νέας ἀποπείρας πρὸς διόρυξιν τοῦ ἰσθμοῦ ἐκάλουν εἰς Καλαμακίον τοὺς ἀθηναίους ἀστους. Ἦτο δὲ ἀξιωματικῶς ἀληθῶς διὰ τὰς Ἀθήνας ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὑπὸ τὸ ἀνατέλλον φῶς θαυμασίας ἐαρινῆς πρωΐας, πολὺ πρὶν ὁ ἥλιος φανῇ, ἐνῶ μὲν ἔρρόδιζε τοῦ Λυκαβηττοῦ ἡ κορυφὴ καὶ προσεπά-

θει ν' ἀποβάλλῃ τὸν σκοτεινὸν αὐτοῦ πέπλον τὸ λευκὸν τῆς Ἀκροπόλεως κάλλος, ἐνθυμούμαι τῶν ἀμαξῶν τὴν μακρὰν σειρὰν κυλιόμενων ἐν ὄρμῃ καὶ βίᾳ πρὸς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου διὰ τῆς κοιμωμένης ἐτι ἐρμαϊκῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος ἐξεγειρομένην νυσταλέαν καὶ τὸν πρόωρον αἰφνίδιον θόρυβον καὶ τὸν συνωστισμόν καὶ τὴν ταραχὴν. Καὶ ἔπειτα τὴν ἐν τῷ σταθμῷ κίνησιν καὶ τὴν βοήν καὶ τὰ ὠρὰ ἐκ τῆς ἀφυπνήσεως πρόσωπα καὶ τὸν σιδηροδρόμον ἀχθόμενον καὶ ἀσθμαίνοντα ὑπὸ τὸ ἐξαιρετικὸν καὶ δυσκόμιστον τῶν ἐπιβατῶν βάρος καὶ τὴν ἐν Πειραιεῖ φύρδην μίγδην ἐντὸς τῶν λέμβων καὶ τῶν ἀτμοπλοίων ἐπιβίβασιν. Καὶ τὸν ἐκ τοῦ λιμένος ἀπόπλου ἐπειτα δεκαπέντε περίπου ἀτμοπλοίων ἀνὰ ἓν ἐξερχομένων καὶ ἀκολουθούτων ἀλλήλα καὶ συμπλεόντων καὶ διαγωνιζομένων περὶ τάχους καὶ καταμέστων πλήθους ποικίλου ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ τὰ περιεργότατα ἐπεισόδια καὶ τὸν πνιγμὸν τριῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ πελάγει, ὡς νὰ ἐχρειάζετο καὶ ἀνθρωπίνη θυσία πρὸς ἐγκαίνισιν τοῦ εὐέλπιδος ἔργου, καὶ τὴν ἀποβίβασιν ὑπὸ τὸ ἀφόρητον καῦμα ἀνηλεοῦς ἡλίου ἐν τῇ παραλίᾳ καὶ τὸν βασιλέα καταφέροντα τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς γῆς κτύπημα δι' ἀργυρᾶς σκαπάνης, ἐνῶ ὁ πρωθυπουργὸς ἀπεκόμιζε τὸ ἐξαχθὲν χῶμα...

Τέσσαρα ἔτη συνεπληρώθησαν ἤδη ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Τόρα δὲ συμφώνως πρὸς τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς ἔπρεπε νὰ καλωμέθῃ εἰς τῶν ἐγκαίνιων τῆς διαβάσεως πλέον τῆς διώρυγος τὴν τελετήν. Ἄλλ' οἱ ὑπολογισμοὶ ἀπεδείχθησαν ἐσφαλμένοι, μὲν δὲ μετὰ δύο ἢ τρία ἔτη ἀπὸ σήμερον θὰ δυνηθῶμεν νὰ παραστῶμεν εἰς τοῦ ἔργου τὴν περάτωσιν. Ὑπεύθυνος ὅμως ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκῆτῳ ταύτῃ βραδύτητι δὲν φαίνεται νὰ εἴη ἡ ἀναλαβούσα τὴν ἐπιχείρησιν ἐταιρεία. Εἰς τοιαῦτα μεγάλα ἔργα αἱ ἀπρόοπτοι δυσχέρειαι, αἱ μεταβολαὶ τῶν ἀρχικῶν σχεδίων, αἱ πρόσθετοι δαπάναι, αἱ διαψεύσεις τῶν ἐλπίδων ἐν πολλοῖς, εἴνε ἀναπόφευκτοι. Τὸ σπουδαιότερον ἀναμφιβόλως ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τῆς διορυχῆς τοῦ ἰσθμοῦ ζήτημα ἦτο νὰ προχωρήσῃ αὐτὴ μέχρι σημείου, παρέχοντας τὴν ἐγγύησιν τοῦ ἐντὸς χρονικοῦ τινος διαστήματος δυνατοῦ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἐγχειρήματος. Τοῦτο δὲ ἐπετεύχθη ἤδη προφανῶς. Αἱ ἐργασίαι προέβησαν μέχρι σημείου τοιοῦτου, ὥστε ἡ ἐγκατάλειψις νὰ μὴ εἴη πλέον οὔτε εὐκολος οὔτε συμφέρουσα. Ὁ συγκρίνων τὸν πίνακα τῆς καταστάσεως τῶν ἐργασιῶν κατὰ τὸ 1884 πρὸς τὸν τοῦ τρέχοντος ἔτους βλέπει καταφανῶς ὅτι τὰ τρία σχεδὸν τέταρτα τοῦ ὅλου ἔργου ἔχουν ἤδη συντελεσθῆ. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ὑπολειπόμενον εἴνε καὶ τὸ δυσκολώτερον

ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸ κυρίως δύσκολον. Ἄλλ' ἂν, κατὰ τὸ ἀρχαῖον λόγιον, ἡ ἀρχὴ εἴνε τὸ ἡμίσει τοῦ παντός, τὰ συντελεσθέντα ἤδη τρία τέταρτα θὰ εἴνε βεβαίως κἄτι τι περισσώτερον.

* *

Ὁ διελθὼν ἄλλοτε τὸν Ἰσθμὸν δυσκόλως θὰ ἠδύνετο νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτὸν σήμερον ὑπὸ τὴν νέαν του μορφήν. Μεγάλῃ λευκῇ χαράδρᾳ διατρέχει τὸ πλάτος αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν. Ἀπὸ τῶν δύο ἐξόδων αὐτῆς ἡ θάλασσα εἰσέρχεται ἐλευθέρως ἤδη, εἰσβάλλει ἐντὸς τῆς γῆς μέχρις ἀποστάσεως εἴκοσι καὶ ἴσως περισσοτέρων μέτρων ἐκατέρωθεν. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Πελοποννήσου εἴνε ἤδη κεχωρισμένη ἀπὸ τῆς Στερεᾶς, καὶ οἱ δύο ἀδελφαὶ συνέχονται ἀκόμη μόνον διὰ λεπτῆς λωρίδος εἰς τὸ βάθος τῆς χαράδρας, ὡς οἱ Σιαμαῖοι, ἦν ὅμως καὶ αὐτὴν ἑσήμερον ἀποκόπτουν οἱ ἐργαζόμενοι. Γέφυρα ὁμως σιδηρᾶ, στερεωτάτη, συνδέει αὐτὰς καὶ πάλιν, ἐγειρομένη ἀνωθεν τοῦ χάους. Γήλοφοι ἀνύπαρκτοι τέως ὑφῶνται ἐπ' αὐτοῦ, βουνὰ ὄλοκληρα φαιοῦ χρώματος, ἀπορριπτομένου ἐξω τῆς διώρυγος, ἐπὶ τῶν ὄχθων τῆς. Ὅπου δὲ ὑπερήφανον ἐκύρτου τὴν ράχιν του τὸ φυσικὸν τοῦ ἔδαφους ὕψωμα, χαίνει ἤδη βάραθρον βαθύ, κρημνὸς μέγας, πλατεῖα καὶ μακρὰ τάφος. Ἀκατοίκητος ἐξετείνεται πρὶν ἢ ἐρημία του, κατάφυτος μόνον, ἀνθηρὰ καὶ πρασίνῃ. Ἄλλὰ μετὰ τῶν κλάδων καὶ τῶν φύλλων ὀρθοῦνται ἤδη κομψοὶ μικροὶ οἰκίσκοι, ἐσπαρμένοι ἀνὰ μικρὰ διαστήματα, καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῶν πλευρῶν τῆς διώρυγος, καταφύγια τῶν ἐργατῶν πρᾶξιρα, κατεσκευασμένα ἐξ ὑπογείου ἐκ σιδήρου, ἐκ λίθων ἢ ἐκ χωμάτων, ἀλλοῦ ἀραιούμενοι, ἀλλοῦ πυκνούμενοι καὶ κατερχόμενοι ἀπὸ τῶν δύο ἄκρων ὅπως συγκεντρωθῶσιν ἐνούμενοι εἰς τοὺς δύο ἀντιθέτους συνοικισμοὺς τῆς Ἰσθμίας καὶ τῆς Ποσειδωνίας, τὸν πρῶτον ἐπὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ εἰσόδου καὶ τὸν ἄλλον ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Κορινθιακὸν ἐξόδου. Ἡ ἀμαξὰ καὶ οἱ ἡμίονοι διεπέρων ἄλλοτε μετὰ κόπου αὐτόν, ἀναρριχώμενοι βραδέως τὴν ὄφρυν του. Ἄλλ' ἤδη ὁ σιδηροδρόμος παταγεῖ μετέωρος διερχόμενος ὑπεράνω τῆς γεφύρας καὶ συρίζει. Πρὸς τὸ σύριγμα δὲ αὐτοῦ ἀνταποκρίνονται μυριοὶ ἄλλοι συριγμοὶ εἴτε ἀπὸ τῆς διώρυγος, εἴτε ἀπὸ τῶν ὀρυσομένων ὑποχθονίων ἐγκάτων αὐτῆς, εἴτε ἀπὸ τῶν ὄχθων τῆς. Πλατεῖαι τροχιαὶ διασταυροῦνται κατὰ παντοίας διευθύνσεις καὶ ἐπ' αὐτῶν κυλιόνται στένοντα τὰ φορητὰ τραίνα, τὰ ἐκτελοῦντα τὴν ἰδιαιτέραν τῶν ἐργασιῶν ὑπηρεσίαν. Ὑπερμεγέθεις μηχαναὶ, βορβοροσάγοι, βαροῦλλα, ἐλκνηρα, τηλεγραφικοὶ στύλοι, ἀνυψοῦσι πρὸς τὸν οὐρανὸν μακροὺς σιδηροὺς βραχίονας, ὄσειας κορυφᾶς, μαύ-

ρους σωλήνας. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κρότος δεινὸς ἀκούεται, σειεται τὸ ἔδαφος ὡς ἐκ δονήσεως ἐνδομούχου, νέφη κονιορτοῦ ἀνέρχονται εἰς τὸν ἀέρα, ὁσμὴ πυρίτιδος καὶ δυναμίτιδος πληροὶ τὴν ἀτμοσφαῖραν. Παράδουξα μελανὰ τέρατα ἐξέρχονται τῶν ἐνδοστατων σπλάγγων τοῦ ἰσθμοῦ μυκώμενα, ἐξ ὑπογείων ὁπῶν καὶ στοῶν, ἀτμήλατα. Ὁ ἥλιος φωτίζει ἀνωθεν τὰ βάθη τῆς τεχνητῆς χαράδρας, λάκκους καὶ βόθρους καὶ φρέατα καὶ ὑπονόμους καὶ αὐλακας, καὶ ἀξίνας καὶ σκαπάνας καὶ πελέκεις καὶ πύσσας καὶ ἀνθρώπους, πληθύνοντες ἐπίπερον καὶ ποικιλομορφον, ἄλλους κυλιόντας πεφορτωμένους χειρμάξας, ἄλλους ἀνασκάποντας τὸ ἔδαφος, ἄλλους πλήττοντας τὰς πλευράς ὅπως εὐρύνοισιν ἢ λειάνωσιν αὐτὰς ἐτι μᾶλλον, ἄλλους ὀρθίους, ἄλλους κύπτοντας, ἄλλους μετεώρους ἐντὸς σχισμάδων ἢ ἐπὶ κλιμάκων ἀνερχομένων καὶ ἐργαζομένων εἰς τὸ ὕψος τῶν τοίχων τῆς διώρυγος, ἄλλους κρεμαμένους ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῶν ὀφρῶν τῆς δένδρων διὰ σχοινίων πρὸς τὰ κάτω, θεῖαμα ἀλλόκοτον καὶ ἐκπλήκτον, ὡς μυρμηκῶν νομίζεις συναχθέντων ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ προσπαθούτων νὰ ὀρύξωσι φωλεὰν ἢ ποντικῶν ἀγωνιώντων νὰ καταφάγωσι τυροῦ τεμάχιον. Καὶ ἡ γῆ φαίνεται, ἐγκλείουσα τὴν μυρμηκίαν ταύτην ἐν ἑαυτῇ, ὡς νὰ ζωογονῆται, ὡς νὰ λαμβάνῃ ψυχὴν, καὶ συνεχεῖς ἦχοι, ἀδιάλειπτοι θύρυβοι, ἰδιόρρυθμοὶ πάταγοι, ἐξωτικοὶ δούποι ἀναδιδόνται ἐπ' αὐτῆς, ὡς ἀνεξήγητος καὶ μυστηριώδης δημιουργία νὰ τελεῖται μέσα τῆς!

* *

Ἡ γραμμὴ, ἦν ἠκολούθησεν ἡ διώρυξ, εἴνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἢ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ σχεδίου τοῦ Νέρωνος. Ἀφετηρίαν ἔχουσα τὸν κόλπον τοῦ Καλαμακίου, ὀλίγω νοτιώτερον τῆς ὁμωνύμου πολιχνῆς, διασχίζει εὐθεία τὸν ἰσθμὸν εἰς τὸ στενότερον αὐτοῦ μέρος, ὅπως καταλήξῃ εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον αὐτοῦ, εἰς τὸν κόλπον τῆς Ποσειδωνίας, ὀλίγω βορειώτερον τῆς Νέας Κορίνθου. Τὸ μῆκος αὐτῆς εἴνε ἐξ ἑξακονταῶν καὶ τριακοσίων μέτρων περίπου, τὸ βάθος μέτρων ὀκτώ καὶ τὸ εὖρος τῆς ἐπιφανείας τῆς μέτρων εἴκοσι δύο. Ἀμφότεραι ὅμως αἱ ἐκβολαὶ αὐτῆς ἔχουσιν εὐρυθῆ πολὺ περισσώτερον, τὸ δὲ ἀνοιγμα τοῦ στομίου ἐκάστης αὐτῶν φθάνει μέχρι πλάτους ἑκατὸν μέτρων. Ἀπὸ τοῦ κέντρου τὸ ἔδαφος κατέρχεται πρὸς τὸ μέρος τῆς Κορίνθου ἡρέμα ἐν ἐπικλίσει ἐνὸς καὶ ἡμίσεος περίπου χιλιομέτρου, πρὸς δὲ τὸ μέρος τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐν ἀποκλίσει τριῶν τετάρτων τοῦ χιλιομέτρου. Ἀκριβῶς δὲ ἐν τῷ κέντρῳ ὀγκοῦται εἰς κορυφῶμα μέγα, γήλοφον συμπαγῆ, διαμέτρου μὲν τεσσαράκοντα πέντε μέτρων, ὕψους δὲ μέχρις ὀγδοήκοντα πέντε μέτρων ὑπεράνω

τῆς ἐπιφανείας τῆς διώρυγος. Ἡ διάτρησις δὲ τούτου τοῦ γηίνου ὄγκου ἀποτελεῖ καὶ τὸ δυσκολώτερον ἄμα καὶ δαπανηρότερον τμήμα τῆς ὅλης γραμμῆς. Ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν ἐξόδων ἡ διωρυξὶς ἐσκάφη ἤδη ἐφ' ἱκανὸν μέτρον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἣτις καὶ εἰσέρχεται ἕως μικροῦ τινος διαστήματος, ὡς προελέχθη, ἐντὸς αὐτῆς. Ἡ περαιτέρω ἀνασκαφὴ ὅμως τοῦ ἐπιπέδου ἐδάφους ἐγκατελείφθη ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἤρχισεν ἡ σκαφὴ καὶ ἡ ἀνόρυξις τοῦ ὄγκου. Ἡ ἐκχωμάτως δὲ καὶ ἡ ἐκβάθυνσις τούτου θέλει προβῆθαι μέχρι οὗ ἡ κοίτη τῆς διώρυγος φθάσῃ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης. Τότε δὲ αἱ βορβοροφάγοι θέλουσι ἐκχωμάτωσιν καὶ βαθύνην τὸ ἐκατέρωθεν τοῦ γηλοῦ ὑπολειπόμενον ἄσκαπτον μέρος τῆς διώρυγος καὶ ἡ θάλασσα θὰ εἰσρεύσῃ ἀπὸ τῶν δύο μερῶν. Ἡ διάτρησις ἐπομένως τοῦ γηίνου αὐτοῦ οἰδήματος ἐπιδιώκεται δραστηρίως καὶ πᾶσα ἡ ἐργασία ἔχει συγκεντρωθῆναι ἐν αὐτῇ. Μ' ὅλην δὲ τὴν σκληρότητα καὶ τὴν διάφορον σύστασιν αὐτοῦ ἡ βραδύτης δὲν θὰ ἦτο σπουδαία καὶ ἡ δυσχέρεια μεγάλη. Ἄλλ' ἀπρόοπτος ἀνακάλυψις θέλει ἐπιφέρει ἀναποφύκτως τὴν τε αὐξήσιν τῶν δαπανῶν καὶ τοῦ ὠρισμένου χρονικοῦ διαστήματος τὴν παράτασιν. Καθ' ὅλας τὰς προηγηθείσας ἐρεῦνας καὶ βολιδόσκοπήσεις, συμφώνως δ' ἔτι καὶ πρὸς τὸ εἶδος τῶν ἀνακαλυφθέντων φρεάτων, ἅτινα εἶχον ὀρυχθῆναι ἐπὶ Νέρωνος, ὑπετίθετο ὅτι τὸ σύνολον τοῦ συμπαγοῦς βουνοῦ ἀπετελεῖτο ἐσωτερικῶς μέχρι τοῦ βάθους ἐκ βράχων, οἵτινες καὶ διασχίζόμενοι θὰ ἐξηκολούθουν νὰ εἶνε πεπρωτισμένοι δι' ἱκανῆς φυσικῆς ἀντοχῆς, ὅπως ἀποτελέσῃ τὰς παρειὰς τῆς διώρυγος, χωρὶς νὰ εἶνε ἀναγκαῖα ἢ κατ' ἄλλον τρόπον ὑποστήριξις τῶν. Περιέργως ὅμως, ὑπὸ τὸ σκληρὸν λίθινον στρώμα, τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὄγκου, εἰς τὸ βάθος, ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος ὑπὸθεν θὰ διέλθῃ ἡ κοίτη τῆς διώρυγος, ἀποτελεῖται ἐξ ἀργιλλωδῶν στρωμάτων, μὴ παρεχόντων βεβαίως οὐδεμίαν ἐγγύησιν ἀντοχῆς, οὕτως ὥστε σοβαροὶ φόβοι φθορῶν καὶ καταπτώσεων τῶν πλευρῶν γεννῶνται. Ἀνάγκη ἐπομένως ὅπως αἱ παρειὰὶ τοῦ βάθους τῆς διώρυγος μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ὑποστηρίχθωσι διὰ τοιχωμάτων ἰδιαίτερων ἐπὶ τούτῳ, ὧν τὸ ὕψος θέλει φθάσῃ τὸ ὀλιγώτερον τὰ δέκα μέτρα καὶ τὸ μήκος τὰς τρεῖς χιλιάδας καὶ ἑξακόσια μέτρα. Ἐπιτροπὴ ἐιδικὴ ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλεῖσα ὑπὸ τῆς ἐταιρίας ἐξετάζει ἤδη ἐπιτοπίως τὰ ἀπαιτούμενα νὰ ἐκτελεσθῶσι συμπληρωματικὰ ἔργα καὶ τὰς μελλούσας προσθέτους δαπάνας. Νομίζω δὲ ὅτι καὶ ἄλλη ἐπιτροπὴ, ἐκ μερῶν τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως πλέον, πρόκειται νὰ ἐξετάσῃ ἂν τὰ ἐκτελεσθέντα μέχρι τοῦδε ἔργα εἶνε τοιαῦτα, ὥστε νὰ δικαιολογῶσι τὴν παράτασιν τῆς προ-

θεσμίας πρὸς τελείαν τομὴν, ἣν ὠρίζεν ἡ ἀρχικὴ σύμβασις μετὰ τῆς ἐταιρίας, καὶ ἣτις ἐληξεν ἤδη, ὡς ἐπίσης καὶ ἂν αἱ ἐπιπελοῦσαι δυσκολίαι καὶ βραδύτητες προήρχοντο ἀληθῶς ἐξ ἀπροόπτων λόγων ἢ ἐξ ἄλλων αἰτίων.

Πρόδηλον ὅμως εἶνε ὅτι ἡ ἐπιδιώξις τῶν ἐργασιῶν μετὰ πάσης δραστηριότητος δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν ν' ἀμφισβητηθῇ. Ὁ θέλων νὰ πεισθῇ περὶ τούτου δὲν ἔχει ἢ νὰ ἴδῃ τὰ τεχνικὰ ἔργα, ἅτινα κατασκευάσθησαν, τὸ ποσὸν τῶν γενομένων ἐκχωματώσεων καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἐδάφους.

Ἡ σιδηρὰ λόγου χάριν γέφυρα τοῦ σιδηροδρόμου εἶνε ἔργον καὶ χρόνον ἀπαιτήσαν καὶ ἰκανὰ στοιχίσαν καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν σπουδαῖον. Κατασκευασθεῖσα ὅσα τὸ δυνατὸν μᾶλλον στερεὰ καὶ εὐρεῖα, βασιζομένη ἐπὶ ἰσχυρῶν χιαστῶν ὑποστηρικμάτων καὶ προσηρμοσμένη ἀρρήκτως ἐπὶ τῶν ὄχθων, ἐγείρεται μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐναερίαι εἰς ὕψος τεσσαράκοντα ἑξ ἑπτῶν ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τὸ μήκος αὐτῆς εἶνε ὀγδοήκοντα μέτρων. Εἶνε δὲ κεχωρισμένη ἄμα διὰ σιδηροῦ κιγκλιδώματος εἰς δύο μέρη, ἐκείθεν τοῦ ὁποῦ εὐρίσκονται ἐστρωμένοι αἱ τροχιαὶ καὶ περὶ τὰ τραίνα ἐντεῦθεν δὲ διέρχονται αἱ ἄμαξαι καὶ οἱ διαβάται.

Ἄλλη μικροτέρα γέφυρα, μέλλουσα ν' ἀφαιρηθῇ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν, εὐρίσκεται παρὰ τὴν πρὸς τὴν Ἰσθμίαν ἐκβολὴν τῆς διώρυγος, συνδέουσα τὰς δύο ὄχθας, κάτωθεν τῆς ὁποίας ἔφθασεν ἤδη τὸ ὕδωρ.

Μεγάλοι κυματοθραῦσαι (brise-mer) κατασκευάσθησαν παρὰ τὰς ἐκβολὰς, ἐν τε τῇ Ἰσθμῷ καὶ τῇ Ποσειδωνίᾳ, ὅπως προστατεύωσι τοὺς κολπίσκους τούτους κατὰ τῆς ὁρμῆς τῆς θαλάσσης.

Πολλὰ καὶ ποικίλα ἄλλα ἔργα, εἶνε πρὸς πρόδοον τῶν ἐν γένει ἐργασιῶν εἴτε πρὸς εὐκολίαν τῶν ἐργαζομένων, δεξαμεναί, στοαί, κλίμακες, ὑδραυλικὰ μηχανήματα, φορηγίδες, σχεδία, ἐμφανίζονται ἀνὰ πᾶν βῆμα.

Εὐρεὰ ἐργαστάσια, ἰδρυθέντα ἐν ἀμφοτέροις τοῖς συνοικισμοῖς, κατασκευάζουσιν ἢ διορθοῦσι τὰς διαφόρους μηχανάς.

Ἄλλὰ τὸ ἄξιον μείζονος προσοχῆς εἶνε ἀναμφιβόλως ἡ στρώσις τῶν διὰ τὴν ἰδιαίτεράν ὑπηρεσίαν τῆς διώρυγος σιδηροδρόμων. Ἐπὶ τε τῆς ἐπιφανείας καὶ ὑπ' αὐτὴν οἱ σιδηροδρόμοι οὗτοι καταλαμβάνουσιν ἑκτασιν τριάκοντα καὶ τεσσάρων ὄλων χιλιομέτρων. Αἱ τροχιαὶ αὐτῶν εἶνε πλατεῖαι, σχεδὸν ὅσον αἱ τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πειραιῶς. Λειτουργοῦσι δ' ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ἕως δεκατέσσαρας ἀτμάμαξαι, ὧν ἐκάστη σύρει κατ' ἐλάχιστον ὄρον τριάκοντα καὶ πέντε βαγόνια.

Ἐξῶσαι, ἐγερθέντες χάριν μετεωρολογικῶν ἢ ἄλλων παρατηρήσεων, διακρίνονται ἀνὰ μικρὰ διαστήματα ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν τῶν ὄχθων τῆς διώρυγος.

Τηλεγραφικὰ δὲ σύρματα καὶ τηλεφωνικὰ γραμμὰ διασταυροῦνται κατὰ παντοίας διευθύνσεις.

Ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἔργων τῆς διώρυγος εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον εὐαρέστων καὶ ἐνδιαφερουσῶν ἐκδρομῶν εἰς τὰ περιχώρα τῆς πρωτευούσης. Διὰ τοῦ πρωῖνου σιδηροδρόμου ἀναχωρεῖ τις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὑπὸ τὸ γλυκύτατον φέγγος τῆς ἀνατελλούσης ἡμέρας ἀπολαμβάνει τοῦ θαυμασίου θεάματος τῆς ἀττικῆς πεδιάδος, τοῦ Σαρωνικοῦ, τῶν κρημνῶν καὶ τῶν κολπίσκων τῆς Κακῆς Σκάλας καὶ τῶν πυκνοφύλλων δρυμῶν τῆς Κινητάς. Περὶ τὴν ἐνδεκάτην φθάνει εἰς Καλαμάκιον, ὅπουθεν πεζῆ, ἀκολουθῶν τὴν κατάφυτον παραλίαν, ἢ διὰ λέμβου, ἡρέμα λικνίζομένης ὑπὸ τῶν ἀπαλῶν κυμάτων τοῦ γραφικωτάτου λιμένος του, περαιοῦται ἀπέναντι, εἰς τὴν εἰκοσιλεπτὰ τῆς ὥρας ἀπέχουσαν Ἰσθμίαν. Ἐκεῖ ἐπισκέπτεται τὰ ἐργαστάσια, τὰς ἀποθήκας, τὸν συνοικισμόν, γευματίζει εἰς ἰταλικὴν τινα τρατόριαν καὶ ἀπέρχεται, εἰσχωρῶν πεζῆ ἐντὸς τῆς γραμμῆς τῆς διώρυγος. Ἡ διάσχισις δὲ αὐτῆς, μεθ' ὅλων τῶν ἀναγκαίων σταθμῶν καὶ ἐν πάσῃ ἀνέσει, γίνεται ἐντὸς δύο τὸ πολὺ ὥρων. Τελικὸν δὲ αὐτῆς σημεῖον εἶνε ἡ Ποσειδωνία, ὅπουθεν, ἀκολουθῶν πάλιν τὴν κορινθιακὴν πλέον παραλίαν, μεταβαίνει τις εἰς Κόρινθον, ἔνθα διέρχεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καλῶς τὴν νύκτα. Τὸ πρῶν δὲ, ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐκδρομῆς, δύναται νὰ ἐπακολουθήσῃ καὶ ἡ εἰς τὸν ὑψηλὸν καὶ κωνοειδῆ Ἀκροκόρινθον, ὅπουθεν μαγευτικὸν ἐκτείνεται κάτω τὸ πανόραμα τῶν πελοποννησιακῶν πεδιάδων, δίωρος ἀνάβασις, ἐξ ἧς ἐπανερχομένου σᾶς ὑποδέχεται περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὁ σιδηροδρόμος, μεταφέρων ὑμᾶς αὐτὴς εἰς τὴν πρωτεύουσιν.

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ.

Ο ΕΜΠΡΗΣΤΗΣ

(Μυθιστορία Ἡλ. Βερτέ.—Μετὰφρασίς Α. Β.)

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Πεντήκοντα περίπου πρόσωπα, παιδιά τὰ πλεῖστα, ἐθορύβουν χλευάζοντα καὶ βωμολοχῶντα κύκλω γυναικὸς ἐνδεδυμένης ἀλλοκότως καὶ μικροῦ παιδίου παραδόξως ἐπίσης ἐνδεδυμένου, ὅπερ ἐκράτει ἐκείνη ἀπὸ τῆς χειρὸς.

Περὶ τὸν δὲ νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη καὶ τὸ παιδίον ἦσαν ἡ Φακινέτα καὶ ὁ θετός της υἱός.

Αἱ φρενοτροπίαί τῆς μωρᾶς πολλοὺς πολλάκις ἐξήγειρον τοιοῦτους θορύβους· ἀλλ' ἡ Φακινέτα πρώτη ἐγέλα δι' αὐτοὺς καὶ ἡ συρροὴ διελύετο. Ἄλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ ταλαίπωρος γυνή, ἡ τοσοῦτον συνήθως εὐθυμὸς καὶ ἄκακος, ἐφαίνετο ἐκμανῆς ἐξ ἀγανακτήσεως. Διελκομένη πανταχόθεν καὶ κωφαινομένη ὑπὸ τῶν κραυγῶν καὶ τῶν σαρκασμῶν, ἐσφάδαζεν ἀληθῶς ἀμυνομένη πρὸς τὸν ὄχλον. Οἱ κόλαφοι καὶ τὰ λακτίσματα ἅτινα γοργῶς καὶ ἀπειδῶς διένεμε κύκλω τῆς εἰχῶν πως ἐλαττώσει τὸ θράσος τῶν τολμηροτέρων, ὁ δὲ κύριος Ζωζός, κρατερός ἐπίκουρος, ἐλάκτιζε καὶ αὐτὸς ὅσον ἡδύνατο. Ἡ χειροδικία αὕτη εἶχε τέλος ἐξοργίσει τὸ πλῆθος, κ' ἐν μέσῳ τῶν καγχασμῶν του διεκρίνοντο ἤδη, ὡς εἴπομεν, ἀπειλαὶ καὶ κατάραι.

Αἱ κυρία καὶ ὁ συμβολαιογράφος, καίτοι ἀνεγνώρισαν τὴν Φακινέταν, δὲν ἤξευρον τί νὰ ὑποθέσωσιν, ὅτε ἡ φωνὴ τῆς παράφρονος, δεσπόζουσα τοῦ θορύβου, ἐξήγησεν εἰς αὐτὰς τί συνέβαινε.

— Δὲν ἐντρέπεσθε, ἔλεγεν ἡ Φακινέτα εἰς τοὺς διώκτας της, νὰ μεταχειρίζεσθε ἔτσι μία μητέρα καὶ τὸ παιδί της;... Εἶνε παιδί μου σᾶς λέγω, εἶνε ὁ Ἰάκωβός μου, ποῦ ἐμεγάλωσε εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κατέβη πάλι εἰς τὴν γῆν, διὰ τὸ χατῆρι μου τὸν ἔφερα νὰ τὸν καμαρώσετε, καὶ σεῖς τοῦ πετᾶτε πέτραις! Βρωμόπαιδα!... ἔνα σας μόνον νὰ βάλῃ χέρι ἐπάνω του!... Μάλιστα, μάλιστα! εἶνε ὁ Ἰάκωβός μου, ποῦ εἶχα χαμμένον.

— Εἶνε ὁ Ζωζός, ὁ σχοινοβάτης, τὸν ξέρομε! ἐφώνησεν ἀγυῖοπαῖς, τακτικὸς τῶν ὑπαίθρων θεαμάτων φοιτητής· τὸν γνωρίζω ἐγώ, κ' ἄς μὴ φορῆ τὴν περοῦκά του!

— Ἡ Φακινέτα τὸν ἐκλεψε, ἀνεκραύγασεν ἄλλος. Ἄλλὰ θὰ τῆς τὸν πάρῃ πάλι ὁ Ἡρακλῆς καὶ ἡ Ἀμερικάννα.

— Μπορεῖ καὶ νὰ τὸν ἀγόρασει! εἶπε τρίτος, καὶ θὰ τὸν ἀγόρασε φτηνά, τόσο ἄσχημος ποῦ εἶνε.

Οἱ λόγοι οὗτοι περιήγαγον εἰς μανίαν τὴν Φακινέταν. Ὄρμησεν ἐκθύμως κατὰ τοῦ συρφετοῦ, ἐνῶ ὁ λεγόμενος Ἰάκωβος ἠγωνίζετο καὶ αὐτὸς διὰ τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν του. Τὸ πλῆθος, προσβαλλόμενον οὕτως ἐξωργίσθη ἔτι μᾶλλον, κ' ἐδιπλασιάσθησαν αἱ κραυγαὶ καὶ οἱ βλασφημίαι. Ἡ παράφρων καὶ ὁ προστατευόμενός της ἐδέχοντο ἀλλεπάλληλα ὀπισθεν κτυπήματα, οἱ λίθοι δὲ καὶ ἄλλα οὐχ ἥττον φοβερὰ βλήματα ἐπιπτον περὶ αὐτῶν ὡς χάλαζα.

Ἡ κρίσιμος θέσις τῶν συνεκίνησε ζωηρῶς τὰς κυρίας Δυχαμὲλ καὶ τὸν συμβολαιογράφον αὐτόν.

— Παναγία μου! ἐφώνησεν ἡ Ἀδριανή, αὐτὰ τὰ παληόπαιδα θὰ τὴν σκοτώσουν χωρὶς ἄλλο τὴν δυστυχισμένην αὐτὴν τρελλήν, καὶ αὐτὸ τὸ πτωχὸ παιδί, ποῦ τὸ ἐπεριμάζευσε βεβαίως ἀπὸ εὐσπλαχνίαν.

— Εἶνε φρικτὸν! προσέθηκεν ἡ κυρία Δυχαμέλ. Κύριε Περρέν, δὲν εἶνε τρόπος νὰ φέρωμεν μέσα τὴν Φακινέταν καὶ τὸ παιδί, διὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὰς προσβολάς;

— Τώρα νὰ ἰδῶ, κυρίαί μου, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος, κατευθυνόμενος ταχέως πρὸς τὴν θύραν.

— Φέρετέ τους ἐδῶ, ἐφώνησεν ἡ Ἀδριανή, νὰ τοὺς ἠσυχάσωμεν κάπως μὲ καλοὺς λόγους.

Ὁ θόρυθος ἤξανε ἐν τῇ ὁδῷ. Εἶχεν ἤδη σχισθῆ τὸ φόρεμα κ' ἐκυμαίνετο ἡ κόμη λυτὴ τῆς ταλαιπώρου Φακινέτας, ὃ δὲ Ἰάκωβος, καίτοι ἔδακκεν, ἐλάκτιζε κ' ἔσχιζε διὰ τῶν ὀνύχων ὅσον πλεῖον ἠδύνατο, ἦτο πλήρης μωλώπων. Τὸ στίφος τῶν ἀγκυοπαίδων, ὡς κυνῶν ὠρυόμενων ἀγέλη, διεσκορπίζετο μὲν κ' ἐτρέπετο εἰς φυγήν, ὅσας ἐκ ἀνθίσταντο ἐπιστρεφόμενα τὰ θύματα τῶν, ἐπανήρχετο δ' ἐπιτιθέμενον μετὰ νέας ὀρμῆς, ἅμα ὡς ἐκεῖνα ἔστρεπον τὰ νῶτα.

Ἡ ἔλευσις τοῦ Περρέν, συνοδευομένου ὑπὸ τῶν γραφῶν του, ἐπότῃσε κάπως τὰ παιδία καὶ τὰς γυναῖκας, αἰτίνας ἔστησαν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, φωνασκούσαι πάντοτε. Ἡ γενναία Φακινέτα ἠθέλησε νὰ ὠφεληθῆ ἐκ τῆς ἐπελθούσης ἐπικουρίας, ἵνα προβῆ εἰς νέαν ἐπίθεσιν, ὃ δὲ θεὸς τῆς υἱός, ἄξιος αὐτῆς, ἦτο ἔτοιμος νὰ μιμηθῆ τὴν γενναϊότητά της. Ἄλλ' ὁ συμβολαιογράφος ἐπλησίασεν ἐπιβλητικῶς, ἔλαβεν τὴν Φακινέταν ἀπὸ τοῦ βραχίονος καὶ τὴν προσεκάλεσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνῶ οἱ γραφεῖς γελῶντες ἀπεκόλλουν τὸ πλῆθος.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ παράφρων, ἐν τῇ πολεμικῇ της ὀρμῇ, δὲν ἐφαίνετο διατεθειμένη νὰ περάνῃ τὸν ἀγῶνα, ἡ κυρία Δυχαμέλ ἐφώνησεν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ ἐξώστου:

— Ἐμβὰ μέσα, Τερέζα, ... ἀναίθια ἐπάνω... Ἡ Ἀδριανή κ' ἐγὼ θέλομεν νὰ σὲ ἰδοῦμεν.

Ἡ Φακινέτα ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἰδοῦσα τὴν μητέρα καὶ τὴν κόρην ἔβαλε κραυγὴν χαρᾶς.

— Ἐρχομαι, ἔρχομαι, καλαὶ μου κυρίαί, ἐφώνησε. Θέλετε νὰ γνωρίσετε τὸν Ἰάκωβον βέβαια; Εἶνε υἱὸς μου, πραγματικὸς υἱὸς μου! Αὐτοὶ δὲν τὸ πιστεύουν... εἶνε ἀχρεῖοι καὶ ἀνόητοι!

Καὶ ὠδηγήθη εἰς τὴν οἰκίαν ἀνευ ἀντιστάσεως:

Ἄμα ὡς εἰσῆλθεν ἐκλείσθη ἡ θύρα, φωνὴ δὲ τις, ἀστείως ἐπιβλητικῇ, ἤκούσθη ἀπὸ παραθύρου τοῦ ἰσογείου ὀρόφου, ἀγγέλλουσα, ὅτι πᾶς ὅστις ἠθελε πλησιάσει θὰ κατεβρέχεται ἀμειλίγως.

Ἡ ἀπειλὴ αὕτη παρήγαγε βεβαίως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς, διότι σύσσωμον τὸ σκυλολόγιον ἤρχισε διαλυόμενον, καὶ μόνον περιεργοί τινες, ἠκιστα ἐπιθετικοί, ἀπέμειναν μετ' ὀλίγον πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ συμβολαιογράφου.

Ἡ Φακινέτα καὶ ὁ ὑποτιθέμενος υἱὸς της, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου, εἰσῆχθησαν εἰς τὴν αἴθουσαν, καὶ τότε κατενόηθη ἡ ἀφορμὴ τῶν χλευασμῶν τοῦ ὄχλου τῆς Βωθραί. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ παράφρων ἔφερε πολλαπλασίους ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων της τοὺς ἐκ ταινιῶν κορύμβους καὶ τὰ ἐκ μαραμμένων ἀνθέων κοσμήματα, ἔσκεπε δὲ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς διὰ κεκρυφάλου ἐκ τουλίου, ὃν ἐκόσμουσαν ταινίαὶ πολύχρωμοι περιβάλλουσαι τὴν μορφήν αὐτῆς δι' ὀλοκλήρου τοῦ ἡλιακοῦ πρίσματος. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ παιδίον, εἶχε κατασκευάσει δι' αὐτό, ἐκ παλαιᾶς ροδόχρου ἐσθῆτός της, ἐνδυμασίαν πλήρη, ἐφεστρίδα, ὑπενδύτην καὶ περισκελίδα, καὶ κοσμήσει αὐτὴν ἐπίσης διὰ ταινιῶν καὶ σειραδιῶν. Τοῦ ἐφόρεσε δὲ πέτασον ἀχύρινον, μετὰ συντεθλασμένου λεπτοῦ πτεροῦ, κ' ἐβοστρύχισε τὴν ἀκτένιστον κόμην του, ὅπερ ἀνεδείκνυεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἡλιοκατῆ καὶ ὑπουλον μορφήν τοῦ παιδός. Ὑπὸ τοιαύτην ἀνκβολὴν οὐδέποτε ὁ Ζωζὸς εἶχε προκαστῆ κωμικώτερος, καθ' ἂν χρόνον διέτρεχε τὰ ὑπαιθρα θεάματα μετὰ τοῦ ἀπαρμιλλίου θιάσου του.

Ἀκριβῆ ὅμως ἔνοιον τῆς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν θεᾶς τῆς Φακινέτας καὶ τοῦ θεοῦ της υἱοῦ δύναται τις νὰ μορφοσῆ, ὅταν ἀναλογισθῆ ὅτι ἔφερον ἀμφοτέροι πολλαπλὰ τὰ ἔχνη τῆς προσφάτου πάλης, ὅτι τὸ ἀκτινοβόλον σκουφωμὰ τῆς τρελλῆς ἐκλινεν ἐπὶ τοῦ ὠτός της, ἐνῶ ἐτέρωθεν προέκυπτον ἄφθονοι οἱ βόστρυχοι τῆς κόμης της, ὅτι ὁ δῆθεν Ἰάκωβος εἶχε σχίσαι ἐν τολμηρᾷ ἐφῶδι τὴν ροδόχρουν αὐτοῦ περισκελίδα, καὶ ὅτι ὁ λευκότερος αὐτοῦ πέτασος ἦτο κατεσπιλωμένος διὰ βορβόρου.

Ἐσπευσαν νὰ τοὺς καλίσουν, διότι ἦσαν καὶ οἱ δύο ἠφανισμένοι ἐκ τῶν προσφάτων γεγονότων. Ἡ κυρία Δυχαμέλ ἐπανελάβε τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἡ δὲ Ἀδριανὴ ἔφερε δίπυρα καὶ ἰσπανικὸν οἶνον, καὶ προσέφερεν εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον, ὅπως τοὺς ἀναζωογονήσῃ. Κατ' ἀρχὰς ὁ Ζωζὸς παρετήρησε δυσπίστως τὸ ἀγνωστον ποτόν· μόλις ὅμως ἐγεύθη κ' ἐκένωσεν ἀμέσως τὸ ποτήριόν του, ἐπεθύμησε δὲ καὶ νέαν δόσιν, ἐνῶ κατεβρόχιζε τὰ παρκαθέντα τραγάλια.

Αἱ κυρία Δυχαμέλ, ὡς καὶ ὁ Περρέν, ὅστις ἐφοβεῖτο νέαν τινὰ φρενοτροπίαν τῆς τρελλῆς, ἔμενον ὀλίγον μεμακρυσμένοι, προσδοκῶντες τὴν εὐκαιρὸν στιγμὴν ὅπως ζητήσωσιν ἐξηγήσεις. Ἡ Φακινέτα, ἐνῶ ἐτραγάλιζε πλακούντιον, προσεῖχε πάντοτε εἰς τὸν νεκρὸν της σύντροφον. Ἄ-

πέμασεν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, διηυθέτει τὴν κόμην του, ἐξήλειψε τὰς κηλίδας τῶν ροδίνων φορεμάτων του κ' ἐπεδείκνυεν αὐτῷ τὴν τρυφερωτάτην στοργήν.

Τέλος, ἠσυχάσασα περὶ τοῦ εἰδώλου της, ἐστράφη πρὸς τὰς προστάτιδάς της καὶ εἶπε μετ' εὐγνωμοσύνης:

— Ἐχετε καλὴ καρδιά σεις! Νὰ σᾶς εἰπῶ, καλλίτερα ποῦ δὲν ἐγείνατε ἄγγελοι, τὴν τελευταία φορά... Ἄν δὲν ἦσθε τοῦ λόγου σας, θὰ μᾶς τελείωναν αὐτοὶ οἱ κατρηραμένοι... Εἶδατε κακοήθεια! Νὰ κακομεταχειρισθοῦν ἔτσι μιὰ μητέρα καὶ τὸ παιδί της;

— Τὸ παιδί σου, Τερέζα, ἠρώτησεν ἡ κυρία Δυχαμέλ, ἐνόμιζα πῶς εἶχε ἀποθάνει;

— Λάθος, καλὴ μου κυρία, λάθος! νὰ το!

— Αὐτό; καλὰ εἶσαι! εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος. Αὐτὸ τὸ παιδί τὸ εἶδα ἐγὼ μὲ τοὺς σχοινοβάτας, ποῦ ἔπαιζαν προχθὲς εἰς τὸν περιπάτον... Ἐλα ἐδῶ, μικρέ! Ἡμπορεῖς νὰ μοῦ εἰπῆς ποῦ εἶνε τώρα ὁ Ἡρακλῆς, ὁ πατέρας σου;

Ὁ πρῶν Ζωζὸς ἀπήνησεν, πλήρης ἔχων τὸ στόμα:

— Δὲν ξέρω... δὲν ἔχω ὁμιλία μαζὴ σου!

Ἡ Φακινέτα προσεῖδεν ὑπόδρα τὸν συμβολαιογράφον.

— Θαρρεῖς τοῦ λόγου σου πῶς τὸν γνωρίζεις καλλίτερα ἀπὸ μένα, ποῦ εἶμαι μητέρα του; Αὐτὸς εἶνε ὁ Ἰάκωβός μου, τὸ παιδί μου, ὁ ἀληθινὸς Ἰάκωβος... κατάλαβες;

Ἦτο δὲ τοσοῦτον τραχεῖα ἡ φωνὴ της, ὥστε ὁ συμβολαιογράφος δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπιμείνῃ, φοβόμενος μὴ προκαλέσῃ νέαν παραφοράν.

— Ἀλήθεια, Φακινέτα, ὑπέλαβε μειδιῶσα ἡ Ἀδριανή, ἂν εἶνε παιδί σου, πολὺ παράξενα τὸ ἐνδύσει.

— Καὶ πῶς, κοκκωνίτσα, ἠθέλες τὸ παιδάκι αὐτό, ποῦ ἔπεσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, νὰ ἦνε ἐνδυμένο ὅσῳ τᾶλλα;

— Ἄ! ἦλθεν ἀπὸ τὸν οὐρανόν;

— Βεβαιότατα... κατ' εὐθεῖαν... Πῶς ἔγεινε, δὲν ξέρω, ἐννοεῖς... ποῦ νὰ τὸ ξέρω ἐγὼ, κουτὴ γυναῖκα; Καὶ πιστεύετε, πῶς ὁ Ἰάκωβος, ὁ ὁποῖος ἔμεινε τόσον καιρὸν εἰς τὸν οὐρανόν, δὲν θέλει νὰ μοῦ εἰπῆ τί ὠραῖα πράγματα εἶδ' ἐκεῖ ἄνω;

Ἡ παράφρων ὠμίλει μετὰ τσοαύτης εὐσταθείας καὶ πεποιθησέως, ὥστε οὐδεμίαν ἐφαίνετο ἐπιτρέπουσα ἀμφισβόλιαν. Οὐδεὶς δ' ἐτόλμα ν' ἀντίειπῃ, καίτοι πάντες ἐθεώρουν ἀλλήλους. Τέλος ἡ Ἀδριανὴ ὑπέλαθεν:

— Ὅλα αὐτὰ εἶν' ἐξάιρετα, Φακινέτα, ἀλλ' ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ ἐνδυμασία τοῦ υἱοῦ σου εἶνε πολὺ... πολὺ οὐρανια... καὶ δι' αὐτὸ βέβαια ζηλεύουν τὰ ἄλλα. Θέλεις ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα

μου, ποῦ ξεύρομεν ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα, νὰ σοῦ κάμωμεν μιὰν ἐνδυμασίαν ὀλοκλήρον διὰ τὸν Ἰάκωβόν σου, καθὼς τὸν ὀνομάζεις;

Ἡ Φακινέτα, καὶ τοὶ ἀλλόφρων, ἠσθάνθη πόσῃ ἐνεῖχεν ἐλεήμονα πρόθεσιν ἡ πρότασις ἐκείνη.

— Εὐχαριστῶ, καλὴ μου κυρία, ὑπέλαβε. Τὸ ξεύρουσ' ὄλοι, πῶς τοῦ λόγου σου καὶ ἡ μητέρα σου δουλεύετε διὰ τοὺς πτωχοὺς... Ἄλλ' ὁ Ἰάκωβος, βλέπετε, δὲν εἶνε πτωχός, καὶ ὅταν τὸν ἀναγνωρίσῃ ὁ πατέρας του... Ἄς ᾔνε! δέχομαι νὰ τοῦ κάμετε μιὰ νέα φορεσιά, ἀφοῦ αὐτὴ εἶνε πολὺ ὠραία. Ἐχω λόγους... θὰ σᾶς τοὺς εἰπῶ ἀργότερα.

Καὶ διεγράφη εἰς γέλωτα ἐκ τῶν συνήθων αὐτῆς.

— Ἄ, λοιπόν, Τερέζα, ἠρώτησεν ἡ κυρία Δυχαμέλ, θὰ εἰπῆς τέλος πάντων τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τοῦ τέκνου σου;

— Ἐγὼ ἔλεγα πάντοτε, ἐψηθύρισεν ὁ συμβολαιογράφος, ὅτι ὁ πατήρ του ἦτον ὄν... φανταστικόν.

Ἄλλὰ κατ' εὐτυχίαν του δὲν ἤκουσεν ἡ Φακινέτα τὸν ὑβριστικὸν αὐτὸν λόγον.

— Ναι, ναι... ὑπέλαθεν ἐξημμένη μᾶλλον ἢ παραφρονοῦσα, ἦλθε ὁ καιρὸς... Ἔως τώρα δὲν μ' ἔμελλε ἀπὸ κακολογίας καὶ ταπεινώσεις· ἐνόμιζα ὅτι τὸ παιδί μου ἦτον εἰς τοὺς ἀγγέλους, κ' ἔλεγα: ἀδιάφορον! Τώρα ὅμως ποῦ ἦρα πάλιν τὸν Ἰάκωβόν μου, τὰ πράγματα ἄλλαξαν. Δὲν ὑποφέρω πλέον νὰ μὲνῃ κρυμμένος ὁ πατέρας, ὁ ἐγῶιστής. Θὰ φωνάξω τ' ὄνομά του... καὶ ἂν δὲν κάμῃ ὅτι πρέπει, ξεύρω ἐγὼ πῶς νὰ ἐκδικηθῶ!

Κύψασα δὲ πρὸς τὸν Ζωζὸν, ὅστις εἶχεν ἀλειφθῆ τὴν μορφήν διὰ σακχαρωτῶν, κατησπάσθη αὐτὸν σπασμωδικῶς, κ' ἐφώνησεν ἐν ἐξάψει:

— Ἰάκωβε, παιδί τοῦ οὐρανοῦ... ἐννοῶ νὰ γείνης πλούσιος, νὰ ἀποκτήσῃς ὄνομα καὶ θέσιν εἰς τὸν κόσμον... Ὑπομονή, ὑπομονή! Ὁ θεὸς εἶνε μαζὴ μας. Τώρα πᾶμε! εἶπεν εὐτόλμως. Ἐκεῖνοι ποῦ μᾶς ἐβρίζαν ἔφυγαν.

Τὸ τέκνον τοῦ οὐρανοῦ, πλήρες ἤδη πλακούντων καὶ σχεδὸν μεθῦον, οὐδ' ὀλις ἐφαίνετο χαίρων ἐπὶ τούτῳ.

— Γιατί νὰ πᾶμε; εἶπε δυσχεραίνον καλλίτερα ἔγω νὰ καθίσω ἐδῶ, παρὰ νὰ τρέχω ἔς τοὺς δρόμους ποῦ θέλουν νὰ μὲ δείρουν.

— Νὰ βγῆς ἀπὸ τὸν κῆπον, Φακινέτα, εἶπεν ἡ Ἀδριανή. Ἀπ' ἐκεῖ δὲν θ' ἀπαντήσῃς κανένα. Ἄλλ' ἄκουσέ με, μὴ βγαίνῃς πλέον εἰς τὸν δρόμον μὲ τὸν μικρὸν αὐτόν, πρὶν φορέσῃ ἄλλα ἐνδύματα.

— Καλά, κυρία μου, καλά. Τώρα πηγαίνω μεν εἰς τὸ σπίτι μας. Ἄχ, τί καλὴ ποῦ εἶσαι,

τοῦ λόγου σου.. κρῖμα θά ἦτον νὰ σέ πάρῃ ἐ-
κείνος ὁ ἀχρεῖος.. ὁ "Ἐκτωρ! Εἶνε ψεύτης, ξεύ-
ρεις, καὶ ἀπατεῶν, σάν.. τοὺς ἄλλους.

"Ἡ Ἀδριανὴ ἀμνηχανοῦσα οὐδὲν ἀπήντησεν.
"Ἐσπευσαν δὲ αἱ κυρίαι νὰ λάβωσι τὸ μέτρον
τῶν ἐνδυμάτων, ἐπιφυλασσόμεναι νὰ προσθέσω-
σιν εἰς αὐτὰ καὶ λευχεύματα ἐπαρκῆ διὰ τὸν
ὑποτιθέμενον Ἰάκωβον. Ἡ Φακινέτα, ἐντελῶς
πραϋνθείσα, ηὐχαρίστησε ταπεινῶς, ἐπανάλαβεν
ἀφθονωτέρας τὰς προσκλίσεις τῆς, κ' ἐξῆλθε
μετὰ τῆς Ἀδριανῆς, ἥτις ἤθελε νὰ τὴν ὀδη-
γήσῃ μέχρι τῆς θύρας τοῦ κήπου. Ὁ δὲ μικρὸς
αὐτῆς προστατευόμενος οὐδὲ λέξιν εἶπεν, οὐδὲ
νεῦμα ἔκαμεν εὐγνωμοσύνης ἢ φιλοφρονήσεως
πρὸς τοὺς περιποιηθέντας αὐτόν, καὶ παρηκολού-
θησε δυσάρεστως μορφάζων τὴν παράφροναν.

Μείνασα μόνη μετὰ τοῦ συμβολαιογράφου,
ἡ κυρία Δυχαμὲλ εἶπε μετ' ἐνδιαφέροντος:

— Παρετήρησες, κύριε Περρέν, τὰς περιέρ-
γους ἠμολογίας, αἱ ὅποιαί διέφυγον τὴν πτω-
χὴν αὐτὴν γυναῖκα;

— Πρὸ καιροῦ, ἀπήντησεν ὁ συμβολαιογρά-
φος, παρετηρήθη, ὅτι τὸ παράδοξον αὐτὸ πλά-
σμα εἶχεν τὴν κακίαν ὅσην καὶ μωρίαν. Ἐ-
νίστε μάλιστα θὰ ἐλεγέ τις... ἀλλ' ὅπως δήποτε
εἶνε χαλασμένη κεφαλή, καὶ θὰ εἰπῶ μάλιστα
τοῦ δημάρχου, ὅτι εἶνε ἐπικίνδυνον ν' ἀφῆθῃ ὁ
μικρὸς αὐτὸς σχεινοβάτης εἰς χεῖρας τῆς Φακι-
νέτας. Ἡμπορεῖ εἰς στιγμὴν παραφορᾶς...

— Δὲν εἶνε φόβος νὰ τὸν κακοποιήσῃ.. Ἀλλ'
ἤκουσες τί ἔλεγε περὶ τοῦ πατρὸς τοῦ τέκνου
τῆς; "Ἐως τότε ἠρνεῖτο πάντοτε νὰ ἐξηγηθῇ
περὶ τούτου.

— Ναί, ναί, εἶπε γελῶν ὁ Περρέν, καὶ νὰ
ιδῆτε, ὅτι ὅταν ὀνομάσῃ τὸν μυστηριώδη αὐ-
τὸν πατέρα, θὰ ἦνε ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Μογὸλ ἢ
ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου τῆς Κοχιγκίνας. "Ἐ-
πειτα μαρτυρεῖται γυναικὸς προδῶπως παράφρονος
δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἔχη σημασίαν. Καὶ τὸν ἀληθῆ
πατέρα νὰ ὀνομάσῃ, κανεὶς δὲν θὰ τὴν πιστεύ-
σῃ. Ἀλλὰ, προσέθηκεν ὁ συμβολαιογράφος,
βλέπων ἐπιστρέφουσαν τὴν Ἀδριανήν, ἡ δε-
σποινὴς ἔρχεται νὰ γράψῃ τὴν ἐπιστολὴν
τῆς εἰς τὴν Πετροῦλαν, καὶ τρέχω νὰ εἰδο-
ποιήσω τὸν Τιτὴν.

"Ἡ Ἀδριανὴ ἀληθῶς ἐχάραξεν ὀλίγας γραμ-
μάς, παρακαλοῦσα τὴν Πετροῦλαν νὰ μείνῃ
τὴν ἐπαύριον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, ὅπου ἔλεγεν,
«ἐπρόκειτο νὰ τῆς ἐγχειρισθῇ κάτι πολὺ εὐχά-
ριστον». Καὶ ὑπέγραψε· μὴ θέλουσα ὅμως νὰ
περιβάλλῃ μεγάλην σπουδαιότητα τὴν ἐπιστο-
λὴν τῆς, δὲν τὴν ἐσφράγισε καὶ τὴν παρέδω-
κεν ἀνοικτὴν εἰς τὸν μικρὸν γραφεῖα, ὅστις ἀνε-
χώρησεν ἀμέσως πρὸς τὸν μύλον.

Ὁ κύρ Τιτῆς ἐπανῆλθε πολὺ ἀργὰ εἰς τὸ
γραφεῖον, ἐρωτηθεὶς δὲ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος

τῆς ἀποστολῆς του, ἀπήντησε μετὰ πολλῆς
στενοχωρίας. Οὐδένα, εἶπεν, εὔρεν εἰς τὸν μύ-
λον, ἠναγκάσθη δὲ νὰ ἐπανέλθῃ πολλάκις, καὶ
νὰ περιμεῖνῃ. Τέλος ἀπήντησεν εἰς τὴν θύραν
τῆς οἰκίας τῶν Γριβέ μίαν κόρην «πολὺ εὐμορ-
φην», ἢ ὅποια εἶπεν ὅτι ἦτο φίλη τῆς Πετροῦ-
λας, καὶ ἀνέλαβε νὰ ἐγχειρίσῃ τὴν ἐπιστολὴν
εἰς αὐτήν, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς.

"Ἡδύνατο εὐλόγως νὰ ὑποθεθῇ, ὅτι ὁ νεανί-
σκος εἶχε σπαταλήσει τὸ πλεῖστον τοῦ καιροῦ
τοῦ παίζων βόλους μετὰ τῶν ἀγυιοπαίδων τῶν
περιχώρων. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀποστολὴ του εἶχεν
ἐκτελεσθῆ ὅπως δέησεν, δὲν ἦτο δὲ καὶ πολὺ
σπουδαία, δὲν ἐδόθη προσοχὴ εἰς τὴν βραδύ-
τητα, καὶ ἡ Ἀδριανὴ διετέλεσε βεβαίαν ὅτι
τὴν ἐπαύριον ἀνέμενον αὐτὴν ἡ Πετροῦλα.

(Ἐπεται συνέχεια)

Ο ΠΛΑΝΩΜΕΝΟΣ ΟΛΛΑΝΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΓΝΕΡ

Α'

Τὸ στοιχειωμένον Καράβι

Ποῖς εἶδε μὲς 'ς τὸ πέλαγος καράβι στοιχειωμένον
Μὲ ματωμένα τὰ πανιά, μ' ἐλόμαυρα κατάρτια;
Ἀκούραστος, ἀσάλυτος, γλωμὸς καρβαθόρης
Μέρας καὶ νύχτες ἔαγρυπνᾷ εἰς τὸν καραβίου τὴν πλώρη.
Μουγγρίζει ἀγέρας 'ς τὰ πανιά, τριζοβολοῦν τὰ ἔξαρτα
Καὶ τὸ καράβι 'σάν ποῦλι 'ς τὸ κύμα φτερουγίζει
Κι' οὐδ' ἀκρογᾶλι βρῖσκεται κι' οὐδὲ λιμάνι ἐμπρὸς του...
Μὰ θὰ σταθῇ καὶ μιά φορὰ καὶ θὰ λυθῇ ἡ κατάρτα,
'Σάν θὰ βρεθῇ 'ς τὸν κόσμον αὐτὸ μιά σπλαχνικὴ γυναῖκα,
Ποῦ θ' ἀγαπήσῃ ἀληθινὰ τὸν δόλιο καπετάνιο.
— Ἀχ, δύστηχε θαλασσινέ, καὶ πότε θὰ τὴν εὕρης; ...
"Ἀς σ' ἐλεήσῃ ὁ οὐρανὸς κι' ἄς μὴν ἀργήσῃ ἡ ὥρα!

Μὲς 'ς τοῦ βορῆα τὸ φρένιασμα, 'ς τὴ λύσσα τῆς φουρ-
[τούνας,

Κόντρα τοῦ πήγαιν' ὁ καιρὸς καὶ τοῦκοβε τὸ δρόμο,
Κι' ὁ καπετάνιος ξέθαυρα μεγάλο λόγον εἶπε:
— Αἰῶνια κόντρα νὰ μοῦ πᾶς τὸ δρόμο δὲν μοῦ κόβεις!
Κι' ὁ δαίμονας ποῦ τάκουσε βαρετὰ κατάρτα κάνει:
— Στοιχεῖ τὸ ξύλο νὰ γενῇ κ' αἰῶνια ν' ἀρμενίζῃ
Κι' οὐδ' ἀκρογᾶλι: νὰ 'βρεθῇ κι' οὐδὲ λιμάνι ἐμπρὸς του!..
Μὰ θὰ σταθῇ καὶ μιά φορὰ καὶ θὰ λυθ' ἡ κατάρτα,
'Σάν θὰ 'βρεθῇ 'ς τὸν κόσμον αὐτὸ μιά σπλαχνικὴ γυναῖκα,
Ποῦ θ' ἀγαπήσῃ ἀληθινὰ τὸν δόλιο καπετάνιο.
— Ἀχ, δύστηχε θαλασσινέ, καὶ πότε θὰ τὴν εὕρης; ..
"Ἀς σ' ἐλεήσῃ ὁ οὐρανὸς κι' ἄς μὴν ἀργήσῃ ἡ ὥρα!

Χρόνος ἐφτά 'ς τὰ πέλαγα γυρίζει ὁ καπετάνιος
Κ' ἔρχεται πάλι 'ς τὴ στεριά μὲ μιά γλυκερὰν ἐλπίδα
Πῶς ἡ κατάρτα θὰ λυθῇ κ' ἡ μοῖρα του θ' ἀλλάξῃ.
Μ' ἀκόμα δὲν εὐρέθηκε γι' αὐτὸν πιστὴ γυναῖκα.
"Ἀνάθεμα τὴν ἀπιστίαν, τὴ ψεύτρα τὴν ἀγάπην!
"Σύντροφοι, ἀπάνω τὰ πανιά!... "Σ τὸ πέλαγος καὶ
[πάλι! ...

"Κι' οὐδ' ἀκρογᾶλι ἄς μὴ 'βρεθῇ, κι' οὐδὲ λιμάνι ἐμπρὸς
[μας! ..
Μὰ θὰ σταθῇ καὶ μιά φορὰ καὶ θὰ λυθῇ ἡ κατάρτα,
'Σάν θὰ βρεθῇ 'ς τὸν κόσμον αὐτὸ μιά σπλαχνικὴ γυναῖκα,
Ποῦ θ' ἀγαπήσῃ ἀληθινὰ τὸν δόλιο καπετάνιο.
— Ἀχ, δύστηχε θαλασσινέ, καὶ πότε θὰ τὴν εὕρης; ...
"Ἀς σ' ἐλεήσῃ ὁ οὐρανὸς κι' ἄς μὴν ἀργήσῃ ἡ ὥρα!

Διὰ παρεμφερῶν ἴσως στίχων ἡ δημόδης ἐλ-
ληνικὴ ποίησις θὰ ἐψάλλε τὴν παράδοσιν τοῦ
Στοιχειωμένου Καραβιοῦ, ἂν ἦτο αὐτὴ τῷ
ἡμετέρῳ λαῷ γνωστὴ καὶ κοινὴ ὡς τοῖς Νορ-
βηγοῖς ναύταις. Ἀλλ' ἡ παράδοσις ἡ νορβηγι-
κὴ, καίτοι ἐλληνικὴν ἔχουσα τὴν ἀρχὴν, ἀγνω-
στος τυγχάνει παρ' ἡμῖν εἴτε ὡς ἔδεται ὑπὸ
τῶν Νορβηγῶν, εἴτε ἄλλως πως παρηλλαγμένη.
Λέγω δ' ἐλληνικὴν τὴν ἀρχὴν καὶ δὴ ἀρχαι-
στάτην, διότι οἱ ἐρευνηταὶ ἀνευρίσκουσιν ἐν
ταύτῃ αὐτὸν τοῦ Ὀδυσσεῦς τὸν μῦθον. Ὁ θρα-
σὺς Ἰθακήσιος προῦκάλεσε τὴν ἀράν τοῦ ἐνα-
λίου θεοῦ καὶ ἐπλανήθη ἀνά τὰ πελάγη ἐπὶ
τόσον χρόνον. Ὁμοίως καὶ ὁ Ὀλλανδὸς πλοίαρ-
χος: θρασὺς καὶ παράτολμος, εἰς πλάνας κατα-
δικάζεται ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

Ἀλλ' ἀνέμιχθη μετὰ τῆς ἀρχαίας παραδό-
σεως πρὸς παραγωγὴν τῆς νορβηγικῆς καὶ ὁ
μεταγενέστερος μῦθος τοῦ Πλανωμένου Ἰουδαί-
ου καὶ ἄλλοι ἀφορώντες εἰς τὴν διὰ τῆς ἀγά-
πης κόρης σωτηρίαν τοῦ κατηραμένου θηλασσι-
νοῦ. Οὗτω δ' ἀπετελέσθη ἡ ἀληθῶς δραματι-
κωτάτη αὐτῆ ὑπόθεσις, ἡ ἐμπνεύσασα καὶ Ἀγ-
γλον τινὰ ποιητὴν, βραδύτερον δὲ τὸν Ἄινε
καὶ κατόπιν τὸν Βάγνερ, ὅστις διέπλεξε καὶ
συνέθεσεν αὐτὴν εἰς τρίπρακτον μουσικὸν δράμα.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκ τῶν πρώτων τοῦ μεγάλου
συνθέτου, γραφὴν ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν δὲν εἶχεν
ἐτι ἐντελῶς ἐφαρμοσθῆ ἐν τῷ θεάτρῳ τὰς μεγα-
λοφυεῖς αὐτοῦ καινοτομίας, δὲν ἐμπνέει τῷ ἀ-
κροατῇ τὸν θαυμασμόν, ὃν ὁ *Τριστάν* καὶ ἡ
τριλογία τοῦ *Δακτυλίου τῶν Νιβελογγερ*.
Οὐδὲν ἦτον παρέχει ἰδίον τι καὶ ἄρρητον θέλ-
γητρον, διὰ τῆς ποιητικωτάτης αὐτοῦ ὑποθέ-
σεως, διὰ τῆς τόσῳ λιτῆς καὶ ἀπερίττου τρα-
γικότητος ἐν τῇ δράσει, διὰ τῆς καλλονῆς τῶν
στίχων τοῦ κειμένου καὶ τῆς συνυφασμένης μου-
σικῆς.

Καὶ ἡ μὲν κατὰ σκηνὰς ἐκτύλιξις τοῦ δρά-
ματος ἔχει οὕτως:

Ἐντὸς μικροῦ, βραχέδους ὁρμίσκου πλοῖον
διωκόμενον ὑπὸ τῆς τρικυμίας ζητεῖ ἄσυλον.
Τὰ κύματα τοῦ πόντου βρυχῶνται ὡς λυσσών-
τα ἐνάλια τέρατα, τῶν ἀνέμων αἱ πνοαὶ συρι-
ζοῦσιν ἀπαίσίως· εἶνε νύξ κολάσεως, νύξ φρικῆς,
μαύρη καὶ σιοτεινὴ. Ἐπὶ τὰς λάμψεις τῶν ἀ-
στραπῶν διακρίνονται μόλις οἱ νεῦται καταβι-
θάζοντες τὰ ἱστία καὶ προσδένοντες διὰ κάλων
τὸ πλοῖον ἀπὸ τῶν αἰχμηρῶν βράχων. Ὁ γέ-
ρων πλοίαρχος, ὄρθιος ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἐνθαρρῦ-

νει τοὺς ναύτας, κελεύει δ' αὐτοὺς ν' ἀναπαυθῶσι,
διότι οὐδεὶς κίνδυνος ὑπάρχει· ἡ θεύλα θὰ πα-
ρέλθῃ μετ' ὀλίγον καὶ θ' ἀποπλεύσῃ πάλιν.
Ὁ πρῶτος μόνος ἀγρυπνεῖ ψάλλων γλυκύτατον
ᾠσμα:

... "Ἄν δὲν φουστῆσῃ σπλαχνικὸ τὰγέρι εἰδῶ 'ς τὰ ξένα,
'Αγάπη μου, δὲν θε νάρθῳ ποτὲ κοντὰ 'ς ἐσένα.
Φύσησε, νοτιὰ καυμένη,
Κ' ἡ ἀγάπη μου προσμένει!
... Τάξε κεῖ 'ς τὴν Παργιά, ξανθὴ μου, νὰ γυρίσω,
Καὶ δακτυλίδι δλόχρυσο θάρθῳ νὰ σοῦ χαρίσω:
Φύσησε, νοτιὰ καυμένη,
Κ' ἡ ἀγάπη μου προσμένει!

θὰ ἔλεγεν ὁ ναύτης ἂν ἦτο αἰγαιοπελαγίτης
καὶ οὐχὶ Νορβηγός!

Εἰς τοὺς γλυκεῖς φθόγγους τοῦ ᾠσματος πα-
ρεντίθενται οἱ βαρεῖς δούποι τῶν θραυομένων
κυμάτων καὶ ὁ πρῶτος τέλος ἀποκοιμάται.
Τότε, ἐνῶ ἡ ὀργὴ τῶν στοιχείων ἐξικνεῖται εἰς
τὸν ὑπατον βαθμόν, πλοῖόν τι ὡς φάντασμα
διασχίζει τὴν θάλασσαν καὶ μετ' ἀπαισίου
κρότου ἀγκυροβολεῖ πλησίον τοῦ ἄλλου. Ἐπὶ
τὸ φῶς τῶν ἀστραπῶν οἱ ἱστοὶ αὐτοῦ ὀρθοῦν-
ται μαῦροι καὶ τὰ ἱστία ἐκτείνονται αἰμοβαφεῖ.
Ὁ μὲν ἀνὴρ κατέρχεται ἀπὸ τοῦ σκάφους εἰς
τὴν ἀκτὴν. Εἶνε ὁ Ὀλλανδὸς, ὁ κατηραμένος
πλοίαρχος. Ἡ φωνὴ του ἐντείνεται ἰσχυροτέρα
τῆς θαλάσσης. Οὐδὲν ἐλπίζει πλέον! Πλανώ-
μενος καὶ αἰωνίως πλανώμενος, ἐν τῷ τάφῳ
μόνον θὰ εὕρῃ τὴν εἰρήνην, τὸν θάνατον ἀνα-
μένει, ὅπως λυτρωθῇ ἀπὸ τῶν δεινῶν. Ἀλλ' ὁ
θάνατος δὲν ἀπλώνει ἐπ' αὐτοῦ τὴν σιδηρὰν
χεῖρα, ἀλλὰ τὸ κύμα ἀρνεῖται νὰ τὸν κατα-
πίῃ. Καὶ τὸ βλάσφημον αὐτοῦ στόμα ἐκσφεν-
δονᾷ ἀράν:

"Ἄς ἔσθ' ἡμέρα Κρίσεως! ὁ κόσμος ἄς χαλίσῃ!
'Ἐλπίδα μόνη καρτερῶ τὸν χαλασμὸν τοῦ κόσμου.
Μόνον 'σάν θὰ βουλιεῖ 'ἡ 'ἡ καὶ θὰ σκορπίσ' ἡ πλάσι,
Μαζι μ' αὐτὰ θε νὰ χαθῇ κι' ὁ πόνος ὁ δικός μου!

Ὁ πλοίαρχος τοῦ ἐτέρου πλοίου κατερχόμενος
ἐπίσης εἰς τὴν ξηρὰν συναντᾷ τὸν δύστηνον
Ὀλλανδόν. Ἐν τῇ σειρά τῆς συνδιαλέξεως ὁ
κατηραμένος ναύτης ἐρωτᾷ αὐτόν ἂν ἔχη κό-
ρην. — Ναί! ἀποκρίνεται ἐκεῖνος. — Ὁ θὰ τὴν
πάρω γυναῖκα! Κ' ἐπιδεικνύει εἰς αὐτόν τοὺς
θησαυρούς, οὓς ἀπαίσιοι τὴν θέαν ναῦται κομι-
ζοῦσιν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Ὁ Νορβηγὸς τεθαμ-
νωμένος δέχεται τὴν ἀνέλπιστον πρότασιν καὶ
ἀποπλίνει μετ' ὀλίγον, ἐν ᾧ τὸ *Στοιχειωμένο
Καράβι* παρασκευάζεται ὅπως τὸν ἀκολούθησῃ.
Ὁ οὐρανὸς εἶνε ἤδη αἴθριος καὶ γαλήνη ἀπλου-
ται ἐπὶ τὸν πόντον.

Φύσησε, νοτιὰ καυμένη,
Κ' ἡ ἀγάπη μου προσμένει!
ἔδουσιν οἱ Νορβηγοὶ ναῦται ἐν χορῷ.

Ἐν τῷ παρακτιῷ αἴκῳ τοῦ Νορβηγικοῦ πλοίαρχου νεάνιδες φίλοι τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ νήθουσιν ἄδουσαι ἐν χορῷ. Ἐκείνη μόνη οὐδ' ἐργάζεται οὐδὲ ψάλλει· ἄλλοφρονουσα προσηλοῖ τὸ βλέμμα ἐπὶ εἰκόνας ἀνηρτημένης ἀπὸ τοῦ τοίχου καὶ παριστάσεως ὠχρὸν καὶ μελανεῖμονα ἄνδρα. Ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτῆς κατοπτρίζεται βαθεῖα ὀδύνη· μετ' ὀλίγον δ' ἐμψυχουμένη εὐφραίνεται καὶ, ὡς ἂν ἔβλεπεν ὄραμα, ἀγωνισσα, φρικιώσα, ἰκετεύουσα ἐναλλάξ ἄδει τὴν παράδοσιν τοῦ *Στοιχειωμένου Καραβιοῦ*. Τὸ ἄσμα τῆς Σέντας μεταδίδει βίγημα καὶ εἰς τὸν ἀπαθέστατον ἀκροατὴν, αὐτὴ δὲ μετὰ τὸ πέρασ λιπόψυχος πίπτει ἐπὶ ἑδράνου.

Σπυδρῶσιν εἰς βοήθειαν αἱ φίλοι, προσέρχεται δὲ καὶ ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν Ἐρικ ἀγγέλλων τὴν προσεχῆ ἔλευσιν τοῦ Νορβηγικοῦ πλοίαρχου, τοῦ πατρὸς τῆς. Αἱ νεάνιδες ἀποχωροῦσι καὶ ὁ Ἐρικ ἐπωφελεῖται τῆς εὐκαιρίας, ὡπως ἀνανεώσῃ πρὸς τὴν Σένταν τὰς ἐρωτικὰς ἐξομολογήσεις του, ἃς ἐκείνη ὑπεκφεύγει. Ὁ νέος κυνηγὸς ἐν τέλει ἐκδηλοῖ τὴν ζηλοτυπίαν του πρὸς τὸν εἰκονιζόμενον ἄγνωστον, ὅστις ἐπασχολεῖ διαρκῶς τὸ πνεῦμα τῆς ἀγαπωμένης κόρης, εἰς ἐπικύρωσιν δὲ ἀφηγεῖται καὶ ὄνειρον, τὸ ὅποιον εἶδε τὴν νύκτα. Κατὰ τὸ ὄνειρον τοῦτο ὁ πατὴρ τῆς Σέντας δὲν ἦλθε μόνος, ἀλλὰ συνωδευέτο ὑπὸ ἀνθρώπου ὁμοιάζοντος τῷ ἐν τῇ εἰκόνι, καὶ ἡ Σέντα τὸν ἀνθρώπον αὐτὸν δέχεται μετ' ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως.

Ἡ κόρη μετ' αὐξούσης ἀγωνίας παρακολουθοῦσα τὴν ἀφήγησιν, μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ Ἐρικ ἐξάλλος ἀνακράζει:

Ἔτσι μὲ ζητεῖς κ' ἐκεῖνος, ὅπως τὸν ζητῶ κ' ἐγώ!
Ἡ μαζί του θεὸς νὰ ζήσω, ἡ μαζί του θὰ πνιγῶ!

Καὶ ψάλλει πάλιν τὴν ἐπιδοὴν τοῦ *Στοιχειωμένου Καραβιοῦ*. Τότε ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ εἰσέρχεται ὁ πατὴρ αὐτῆς καὶ ὁ Ὀλλανδός. Μόλις ἡ κόρη στρέφει πρὸς τὸν ἄγνωστον τὸ βλέμμα καὶ βάλλει κραυγὴν ἀπεριγράπτου τόνου. Ὁ ξένος εἶνε αὐτὸς ὁ τῆς εἰκόνας, αὐτὸς ὁ πρὸ τόσου καιροῦ ἐπασχολῶν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν τῆς! Καὶ μένουσιν οἱ δύο ἀκίνητοι, ὡς ἀπολειθωμένοι, προσβλέποντες ἀλλήλους, ἐνῶ ὁ γέρον Νορβηγὸς ἐξηγεῖ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὀλλανδοῦ καὶ ἐνθαρρύνει τὴν κόρην. Φεύγει δὲ ἐν' ἀφήγησιν αὐτοῦ μόνος. Ἡ σιωπὴ λύεται τέλος κ' ἐπέρχεται ἀμοιβαία ἐρωτικὴ ἐξομολόγησις, ἣτις κλείεται διὰ τῆς διαθεβατικώσεως τῆς Σέντας!

Νὰ τὸ χέρι μου!—Τὸν λόγο ποῦ θὰ πῶ δὲν παίρνω πίσω:
Ὅσο ζῶ πιστὴ θὰ μείνω καὶ πιστὰ θὰ σ' ἀγαπήσω.

Ἐν τῷ ὄρμῳ τοῦ χωρίου δύο πλοῖα φαίνονται ἠγυροβολημένα· τὸ τοῦ Νορβηγικοῦ πλοίαρχου

καὶ τὸ τοῦ Ὀλλανδοῦ. Παρὰ τὴν ἀκτὴν οἱ Νορβηγοὶ ναῦται ἄδουσαι καὶ χορεύουσι μετὰ τῶν γυναικῶν τοῦ τόπου ἐν χαρᾷ καὶ μέθῃ!

Τὰ ποτήρια μας ἐς τὸ χέρι—
Ἡμερὴς μαζί μας, τιμονιέρη!

Αἶφνης ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ *Στοιχειωμένου Καραβιοῦ* προβάλλουσιν αἱ μορφαὶ τῶν ναυτῶν καὶ εἰς τὴν θεῶν αὐτῶν καὶ τὴν πρώτην κραυγὴν αἱ γυναῖκες φεύγουσιν ἐντρομοί. Ὅποια μορφαὶ ἀληθῶς! Τὰ χαρακτηριστικὰ ἀπωστεώθησαν ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῶν βασιάνων καὶ αἱ τρίχες τοῦ πύγωνος καὶ τῆς κόμης καθ' ὑπερβολὴν μεγεθυνθεῖσαι σύρονται ἐπὶ τῆς ράχους καὶ τοῦ στήθους ὡς παρμέλανα ράκη. Τὸ δὲ ἄσμα τῶν ἐμπνέει φρίκην!

Ἐ τὴ στεριά καὶ πάλι, μαῦρε καπετάνε,
Τὰ ἐφτὰ τὰ χρόνια ἄν' ποὺ γὰρ πηγαίνεις.
Σύε ναῦρης νύφη κόρη γελαστή...
—Αἶ, ξανθὴ κοπέλλα, μείνε μου πιστὴ!
Ἄπο τὴ χαρὰ μου θεὸς νὰ τραγουδήσω
Ὁ γαμπρὸς νὰ ζῇ!..
Σφύριζε, γογγύζα μου, νὰ βαστάς τὸ ἴσο!
Πέλαγος γαλάζιος, χάρουε μαζί!

Μαῦρε καπετάνε, τί δὲν σ' ἀγαποῦνε;
Ἔρχεσαι μόνος; καὶ ἡ νύφη ποῦνε;
Μαῦρε καπετάνε καὶ ξενιτευτὴ,
Ψεύτικη ἀγάπη βέβαιη καὶ αὐτὴ!
Ὁλ, ὦμὲ καὶ ὦμμένα! Πάλι μᾶς προσμένει
Ἡ λαγὸς βαθύ!..

Σὺλο στοιχειωμένο, ναῦταις στοιχειωμένοι
—Δαίμονα, ἡ κατάρρα ποτε θὰ λυθῇ!..

Πρὸς τὴν ἀκτὴν ἔρχεται ἡ Σέντα καὶ ὁ Ἐρικ μετ' αὐτῆς. Ἐκεῖ ὁ ἀτυχὴς ἐραστής ἐπαναλαμβάνει τὰς ἐρωτικὰς ἐξομολογήσεις του καὶ ὑπομιμνήσκων τὰς εἰδυλιακὰς σκηνὰς τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀγάπης, ἐλέγχει τὴν Σένταν ἐπὶ τῇ ἀπιστίᾳ. Ἐκείνη ἀντιτάσσει αὐτῷ τὸ πεπωμένον, ὅπερ τὴν ἐπιβαρύνει διὰ καθήκοντος. Καθ' ἡν στιγμὴν δὲ ὁ Ἐρικ σύρεται παρὰ τοὺς πόδας τῆς ἰκετεύων, προβάλλει ὁ Ὀλλανδός. Ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ἐρωτικῆς σκηνῆς, ἣν δὲν δύναται ἐπακριβῶς νὰ ἐνοήσῃ, ὀργὴ καὶ ἀπελπισία τὸν πνίγουσι.—Ἀπιστος λοιπὸν καὶ αὐτὴ; Καὶ συρίζει πρὸς τοὺς ναῦτας ἐν' ἀναπετάσει τὰ ἱστία. Ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας ἀπώλετο!..

—Σέντα, ἔχε γαῖα!

Ἄνακράζει ἀπὸ τοῦ βράχου πρὸς τὴν περιτρομον κόρην. Μάτην αὐτὴ προσπαθεῖ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, μάτην ἐκδηλοῖ ἀγάπην καὶ πίστιν. Ὁ κατηραμένος πλοίαρχος ἀπώθει αὐτὴν καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ σκάφος, ὅπερ ταχὺ ὡς μαῦρον πτηνὸν φεύγει πρὸς τὸ πέλαγος. Ἀπελπίς ἡ Σέντα ὁρμᾷ πρὸς τὸν ἀποκρημότατον βράχον τῆς ἀκτῆς:

Σὲ ζωὴ καὶ θάνατο ἔμεινα πιστὴ σου!

κράζει πρὸς τὸν φεύγοντα καὶ ρίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ θυσία ἐγένετο· ἡ κατάρρα ἐλύθη! Πέραν ἐκεῖ μέσω τοῦ ἡμιχλωδύου πόντου φαίνεται τὸ *Στοιχειωμένο Καραβίον* βυθιζόμενον. Οἱ ναῦται τέλος εὐρίσκουσι τὴν γαλήνην τοῦ τάφου, ἣν τὸσάκις μάτην ἐπέζητησαν!.. Τὰ νέφη φωτίζονται ὑπὸ φαντασιώδους αἴγλης καὶ ἐν μετεώρῳ αἱ σκιαὶ τοῦ λυτρωθέντος Ὀλλανδοῦ καὶ τῆς πιστῆς Νορβηγίδος ἀνέρχονται πρὸς τὸν οὐρανόν.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Ἄναμνήσεις

τῶν ἑορτῶν τῆς πεντακοσιστηριδος

ΤΟΥ ΕΝ ΕΙΔΕΛΒΕΡΓΗΙ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἀναγορεύσεις ἐπιτίμων διδασκῶρων — Ὑποδοχὴ ἐν Καρλσρούη.

Ἡ τελευταία πρωιῆ τελετὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἦν ἡ τῆς 5 Αὐγούστου, ὁρισθεῖσα διὰ τὴν ἀναγόρευσιν τῶν ἐπιτίμων διδασκῶρων.

Τῇ 9 π. μ. συνήλθον οἱ κεκλημένοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς καὶ κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας, μετὰ τὴν ἔλευσιν δὲ τοῦ ἡγεμόνος, ἀφροῦ ἐψάλλῃ ὑπὸ τοῦ χοροῦ ἄσμα θρησκευτικόν, ὁ ἀντιπρύτανης ἐποίησατο σύντομον προσλαλιᾶν εἰσηγητικὴν τοῦ σκοποῦ τῆς τελετῆς. Μεθ' ὃ ἐδόθη ἀλληλοδιαδόχως ὁ λόγος εἰς τοὺς τέσσαρας κοσμητορας τῶν σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ὃν ἕκαστος ἀνερχόμενος εἰς τὸ βῆμα ἀπήγγειλεν οὐ μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιτίμων διδασκῶρων, ἀλλὰ συγχρόνως ἐξέθηκε καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς ἡ οἰκεία σχολὴ ἀπεφάσισε ν' ἀπονεῖμῃ τὸν τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος τίτλον. Ἐκ τῆς ἡγεμονικῆς οἰκογενείας ὁ μὲν Μέγας Δουξ ἀνηγορεύθη ἐπίτιμος διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, διὰ τὴν δεξιότητα ἣν ἐπεδείξατο ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν τοῦ κράτους ὑποθέσεων, καὶ τὴν ἐπιτυχῆ ἐξομάλυνσιν τῶν διαφορῶν αἰτίνας ὑφίσταντο μεταξὺ τῶν διαιρῶντων τὴν χώραν θρησκευμάτων τῶν καθολικῶν καὶ διαμαρτυρομένων. Ὁ διάδοχος τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου ἀνηγορεύθη ἐπίτιμος διδάκτωρ τῆς νομικῆς σχολῆς. Ἐν γενεῇ δὲ παρατηρητέον ὅτι μετὰ πολλῆς φειδοῦς ἐγένετο ἡ ἀπονομὴ τοῦ ἐπιτίμου τούτου τίτλου εἰς πρόσωπα, ἣ διὰ τῶν ἀνακαλύψεων αὐτῶν προαγαγόντα τὴν ἐπιστήμην, ἢ ἐξοχον καὶ διαπρεπῆ κατέχοντα ἐν αὐτῇ θέσιν.

Ἀπὸ τῆς προτεραίας διενεμήθησαν προσκλητήρια εἰς τοὺς φιλοξενουμένους δι' ὧν ἐκαλοῦντο εἰς ἑσπερινὴν συναναστροφὴν παρὰ τῷ ἡγεμόνῳ ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τῆς Καρλσρούης. Ἡ συνέντευξις αὐτῆ δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῷ προγράμματι τῶν ἑορτῶν ἀναγεγραμμένη, παρετέθη δὲ μεταξὺ αὐτῶν εἰς ἐνδειξὴν ἰδιαιτέρας φιλοφροσύνης τοῦ ἡγεμόνος πρὸς τοὺς ἀπανταχόθεν παρ' ὀνόμας συρρεῦσαντας ξένους ὅπως μετὰσχῶσιν ἐθνικῆς ἑορτῆς. Ἐκτακτος εἰδικὴ ἀμαξοστοιχία ἀναχωρήσασα ἐξ Εἰδελβέργης παρέλαβε τοὺς κεκλημένους καὶ μετὰ δίωρον πορείαν μετέφερον εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Βασιλικῆς κράτους τὴν Καρλσρούην. Ἡ ὑποδοχὴ τῶν προσκεκλημένων ἐγένετο ἐν προσεχῶν αἰθούσῃ τῶν ἀνακτόρων ἀναπεπταμένας ἐχούσης τὰς θύρας εἰς ὠραῖον κήπον ἐνθα ἐπαίανιζεν ἡ μουσικὴ. Παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς αἰθούσης ἰστάμενοι ὁ ἡγεμὼν καὶ ἡ ἡγεμονίς ἐδέχοντο εὐμένως τὰς προσρήσεις τῶν προσερχομένων, καὶ μετὰ πολλῆς ἀφειλείας καὶ ἀξιοπρεπείας συνάμα ἀπηύθυνον πρὸς ἕκαστον τὸν λόγον. Μετὰ τὴν δεξιῶσιν αὐτὴν μετέβησαν πάντες εἰς τὰς ὑπερκειμένας αἰθούσας, ὅπου δεῖπνον ἐκλεκτὸν παρετέθη καὶ μετὰ τὸ πέρασ αὐτοῦ οἱ ξενιζόμενοι κατήλθον εἰς τὸν κήπον, ὅπως ἀκροασθῶσι τοῦ ὀδοικοῦ θιάσου τῆς Καρλσρούης μέλψαντος διάφορα ἐκλεκτὰ ἄσματα. Κατὰ τὰ διαλείμματα αὐτῶν ἐφωτίζετο ὁ κήπος καὶ οἱ πίδακες τῶν ὑδάτων διὰ πολυχρῶν βεγγαλικῶν ἢ ἄλλων πυροτεχνημάτων, τερπνὸν παρέχοντες πρὸς ὄψιν θέαμα. Οὕτω δὲ ἐν μέσω παντοίων ἀπολαύσεων ἐληξεν ἡ εὐχάριστος αὐτῆ ἑσπερινὴ συναναστροφή, καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς πάντες ἐσπευσαν ὅπως ἐπιβῶσι τῆς ἀμαξοστοιχίας, ἣτις ἐπανάφερον αὐτοὺς εἰς Εἰδελβέργην.

Ἱστορικὴ πομπή.—Συμπόσιον ἐν τῇ στοᾷ.

Ἡ δημοτελεστία τῶν ἑορτῶν ἡ μᾶλλον προσελκύσασα τὴν περιέργειαν οὐ μόνον τῶν κατοίκων τῆς πόλεως τῆς Εἰδελβέργης, ὡς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ παρεπιδημούντων, ἀλλὰ καὶ τῶν περικύμων πόλεων, ἦν ἡ παρέλασις τῆς ἱστορικῆς πομπῆς τῆς ἀπεικονιζούσης τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῶν συνδεομένων μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου ἢ τῆς πόλεως τῆς Εἰδελβέργης κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν πέντε ἑκατονταετηριδῶν. Ἡ ἀπεικόνισις αὐτῆ ἐγένετο διὰ προσώπων ὑποδυθέντων τὸν ἱματισμὸν ἢ τὴν στολὴν, καὶ τὸν ὄπλισμόν, ἐκάστης τῶν ἱστορικῶν ἐποχῶν, ἢ διὰ συμβολικῶν παραστάσεων. Τὸ σχέδιον ἐν γενεῇ τῆς πομπῆς ταύτης διέγραψεν ὁ ἐν τῇ σχολῇ τῶν τεχνῶν τῆς Καρλσρούης καθηγητῆς Κάρολος Hoff, εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν λεπτομερειῶν αὐτοῦ συμμετέσχον ὁ καθηγητῆς Schurth ὡς καὶ οἱ ζωγράφοι Kall-

morgen και Borgmann εκ Καρλσρούης και Γουλιέλμος Trübner εκ Μονάχου. Τῆ 6 Αὐγούστου λίαν ἐνωρίς ἐπλήσθησαν θεατῶν τὰ ἀνεγερθέντα καθ' ὅλας τὰς ὁδοὺς δι' ὧν ἐμελλε νὰ διέλθῃ ἡ πομπὴ ξύλινα θεωρεῖα, εὐθύς δὲ μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεγάλου Δουκὸς καὶ τῆς ἡγεμονίδος, δι' οὓς ἠγέρθη κομψὴ καὶ πολυτελῶς κεκοσμημένη σκιὰς, ἤρξατο ἡ παρέλασις.

Ἡ πρώτη ὁμάς τῆς πομπῆς παρίστα τὴν Ἰδρυσιν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἐιδελβέργης ὑπὸ Ρουπέρτου Α' (1386). Ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς ἐβάδιζον ἑφιπποὶ κήρυκες καὶ σαλπικιταί, ὧν εἶποντο ἀμέσως πολυάριθμοι ἱππῶται φέροντες τὴν πανοπλίαν αὐτῶν καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ Καρδινάλιος ἀντιπρόσωπος τοῦ Ποντίφηκος τῆς Ρώμης, οὗ προηγούντο καὶ εἶποντο μοναχοὶ καὶ μοναχὰὶ τοῦ τάγματος τῶν Καπουκίνων, τῶν Δομινικανῶν καὶ ἄλλων, ἡείκων τῆς Παναγίας, ἐπίσκοποι κτλ. μετ' αὐτοὺς ὁ Καγκελάριος καὶ οἱ σύμβουλοι τοῦ ἡγεμόνος, εἶτα δὲ ὑπὸ πολυτελεῖ κινήτην σκιὰδα ὁ ἡγεμὼν Ρουπέρτος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἀκολουθούμενος ὑπὸ εὐγενῶν, ἱπποτῶν καὶ τῆς αὐλικῆς θεραπείας. Τὸν ἡγεμόνα ἠκολούθει ὄχημα φέρον γυναικὰ εὐειδῆ ἐπὶ ὑψηλοῦ καθημένην θρόνου καὶ εἰκονίζουσαν τὸ Πανεπιστήμιον. Παρὰ τὰς βαθμίδας τοῦ θρόνου ἐκάθητο τέσσαρες ἄλλαι εἰκονίζουσαι τὴν εὐσέβειαν, τὴν δικαιοσύνην, τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀλήθειαν. Τοῦ ὀχήματος τοῦ Πανεπιστημίου προηγούντο φοιτηταὶ ὡς καὶ οἱ πρῶτοι καθηγηταί, εἶποντο δὲ αὐτοῦ ἄλλοι φοιτηταί.

Ἡ δευτέρα ὁμάς ἡ ἀμέσως ἐπομένη ἀπεικόνιζε τὴν θριαμβευτικὴν εἴσοδον Φρειδερίκου Α' τοῦ ἐπικληθέντος νικητοῦ μετὰ τὴν ἐν Seckenhain μάχην (1462). Ὁ Φρειδερίκος Α' δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Λουδοβίκου Γ' ἐκυβέρνησε τὸ Παλατινάτον κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς κηδεμῶν τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Φιλίππου, ὃν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Λουδοβίκος Δ' ἀποδιώσας ἐν ἔτει 1449 ἐγκατέλιπεν ἐν ἡλικίᾳ δεκατριῶν μηνῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐνεκα τοῦ ἀπράγμονος βίου, ὃν διήγεν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Φρειδερίκος Γ' ἀλλεπάλληλοι ἐπιδρομαὶ καὶ δηώσεις ἐγένοντο κατὰ τοῦ Παλατινάτου ὑπὸ τῶν γειτόνων αὐτοῦ Δουκῶν ὁ Φρειδερίκος Α' ἀπεφάσισε πρὸς ὑμναστικὴν διοίκησιν τοῦ κράτους, καὶ ἐρρωμενεστέραν ἄμυναν κατὰ τῶν πολεμίων, ν' ἀνακηρυχθῇ ἐκλέκτωρ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ μὴ συνάψῃ γάμον μετὰ ἰσοτίμου συζύγου, ὥστε μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ ἡγεμονία νὰ περιέλθῃ εἰς τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Φιλίππον. Ὁ Αὐτοκράτωρ ἀπεδοκίμασε τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ Φρειδερίκου, ἀπεκήρυξεν αὐτὸν καὶ στρατὸν ἐξέπεμψεν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐκλέκτορος τοῦ Βρανδεμβούργου Ἀλβέρτου Ἀχιλλέως μεθ' οὗ συνμάχησαν οἱ δούκες Οὐλρίχος τῆς Βυρ-

τεμβέργης, Κάρολος τοῦ Βάδεν, καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Μαγουντίας. Ὁ Φρειδερίκος Α' ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν εἰσβαλόντων ἐχθρῶν ἤρατο νίκην ἐπιφανῆ ἐν Seckenhain αἰχμαλωτίσας τοὺς δούκας Οὐλρίχον, Κάρολον, καὶ τὸν ἐπίσκοπον Γεώργιον καὶ μόνον ἐπὶ πληρωμῇ ὑπερόρκων λύτρων ἀπελευθερώσας. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀπήλλαξε τὸ Παλατινάτον τῶν ἐχθρῶν ἐπιδρομῶν καὶ ἀποκατέστησε τὴν εἰρήνην.

Ἐν τῇ παρελάσει τῆς ἱστορικῆς πομπῆς προηγούντο ἑφιπποὶ οἱ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐπανακάμπτοντες ἱππῶται οὓς ἠκολούθουν οἱ ἄστοι τῆς πόλεως, μεθ' οὓς εἶπετο αὐτὸς ὁ Φρειδερίκος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Κλάρας Dettin, ἧτις συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόσχεσιν ἦν ἐδωκεν ἦν ἐκ τῆς τάξεως τῶν πολιτῶν. Μετ' αὐτὴν δ' ἐβάδιζον οἱ μαθηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ τρίτη ὁμάς ἀπεικόνιζε τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐκλέκτορος Ὁθωνος Ἐρρίκου (1556-1559) καθ' ἣν ἤκμασαν τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι. Ἀμέσως μετὰ τοὺς κήρυκας, τοὺς σηματοφόρους καὶ τοὺς σαλπικιτάς, εἶπετο ἑφιππος ὁ ἡγεμὼν Ἐρρίκος—Ὁθων ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Σουσάνης ἐν πολυαριθμῶ συνοδίᾳ εὐγενῶν ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων οἰκῶν τοῦ Παλατινάτου μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν. Ὁπισθεν αὐτῶν ἐσύρετο ὑπὸ τεσσάρων ἱππῶν μέγα πολυτελεῖς ὄχημα παριστῶν τὸ Πανεπιστήμιον, τοῦ ὀχήματος προηγούντο βαδίζοντες ὁ Μελάγχθων καὶ ὁ καθηγητὴς Πέτρος Boquin, ἐπὶ τοῦ ὀχήματος ὑπῆρχεν ἔδρα ἐφ' ἧς ἐκάθητο διδάσκων ὁ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων Ἰάκωβος Μικύλλος, ἐναντι δὲ αὐτοῦ φοιτηταὶ ἀκροώμενοι, περίξ καὶ κατόπισθεν τοῦ ὀχήματος ἐβάδιζον ἄστοι τῆς πόλεως Ἐιδελβέργης φέροντες τὸν ἱματισμὸν τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Μετὰ τὸ ὄχημα τοῦ Πανεπιστημίου ἐσύρετο ἕτερον ἀπεικονίζον τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἐφ' οὗ ἐβλεπέτις οἰκοδόμους, ξυλουργοὺς καὶ τεχνίτας.

Ἡ τετάρτη ὁμάς ἀπεικόνιζε συμβολικῶς τοὺς εὐδαιμόνας χρόνους τοῦ Παλατινάτου περὶ τὰ τέλη τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος. Τῆς πομπῆς προηγεῖτο θίασος μουσικῶν καὶ ἐφιππῶν σηματοφόρων, ὧν εἶπετο σκιὰς ἐξ ἀνθῶν ὑφ' ἣν ἐβάδιζον εὐγενεῖς κυρίαὶ καὶ κύριοι τῶν χρόνων ἐκείνων, μετ' αὐτοὺς ἐσύρετο ὄχημα πολυτελῶς διασκευασμένον, ἐφ' οὗ ἐκάθητο γυνὴ παριστῶσα τὴν Παλατιάν, μετ' αὐτὸ ἠκολούθει ἕτερα ἀνθοστόλιστος σκηνή, ὑφ' ἣν ἐβάδιζον κόραι καὶ ἔφηβοι ἄστων, εἶποντο δὲ ἕτερα ὄχηματα φέροντα τὸν Βάκχον καὶ τὴν Δήμητρα περιστοιχουμένους ὑπὸ πεζοπορούντων Σιληνῶν καὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν, τὸ ὄχημα τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τέλος ἄμαξα φέρουσα τὸ ὑπερμέγεθες τῆς Ἐιδελβέργης Οἰνοβαρέλιον.

Ἡ πέμπτη ὁμάς ἀπεικόνιζε τὴν εἴσοδον τοῦ

ἐκλέκτορος Φρειδερίκου Ε' μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἐλισάβετ ἐξ Ἀγγλίας (1613) περιστοιχουμένους ὑπὸ τῶν μεγιστάνων τοῦ κράτους, ἱπποτῶν, φοιτητῶν καὶ καθηγητῶν.

Ἡ ἕκτη ὁμάς ἀναπαρίστα τὴν ἐποχὴν τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου (1618—1648) ὡς καὶ τοῦ Αὐρηλιανοῦ (1688—1697) ἡ δὲ ἐβδόμη τοὺς χρόνους τῆς ἡγεμονίας τοῦ Καρόλου Φιλίππου (1719—1742) καὶ τοῦ Καρόλου Θεοδώρου (1742—1799). Μεθ' οὓς εἶπετο ἡ παράστασις τῆς νεωτέρας ἐποχῆς ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Φρειδερίκου Καρόλου (1803) τοῦ ἀναδιοργανώσαντος τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐν τῇ ἀποτελοῦσῃ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁμάδι ἀπεικονίζοντο οἱ φοιτηταὶ ἐν στολῇ στρατιώτου ἐθελοντοῦ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν πολέμων τῆς Γερμανίας ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τῆς Ναπολεοντείου κατακτῆσεως. Μετ' αὐτοὺς δὲ ἐβάδιζον οἱ φοιτηταὶ τῶν νεωτέρων χρόνων φέροντες τὰς πολυχρόους ταινίας τὴν στολὴν καὶ τὰς σημαίας τῶν διαφόρων ἐν Ἐιδελβέργῃ σωματείων. Τέλος εἶποντο αἱ σημαῖαι καὶ τὰ σύμβολα τῆς νέας Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Τὸ θέαμα τῆς ἱστορικῆς πομπῆς διεδέχθη τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὸ ὑπὸ τῶν φοιτητῶν διοργανωθὲν συμπόσιον (Festcommer) ἐν τῇ παρὰ τὸν Νέκαρ μεγάλῃ αἰθούσῃ. Τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν διοργάνωσιν τῆς ἑορτῆς ταύτης ἔσχον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων ἐν Ἐιδελβέργῃ σωματείων, ἐνώσεων καὶ συλλόγων.

Ἐν τοῖς Γερμανικοῖς Πανεπιστημίοις καὶ ἰδίως τοῖς ἐν μικραῖς πόλεσιν εὐρίσκομένοις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος ἐπεκράτησε τὸ ἔθιμον τῆς κατατάξεως τῶν φοιτητῶν εἰς διάφορα σωματεῖα διακρινόμενα ἀπ' ἀλλήλων ἐκ τῆς προσωνομίας αὐτῶν, ἐκ τῶν ἐμβλημάτων, ὡς καὶ ἐκ τῶν χρωμάτων τῶν ταινῶν ἃς φέρουσιν τὰ μέλη.

Τὰ σωματεῖα ταῦτα παρήχθησαν ἐκ τῶν συλλόγων τῶν ἀποτελουμένων προγενεστέρας ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ σπουδάζοντων φοιτητῶν (Landsmannschaften). Ἐκ τῶν τοιούτων συλλόγων τῶν συμπατριωτῶν προϊόντος τοῦ χρόνου ἐσχηματίσθησαν οἱ μυστικοὶ σύνδεσμοι εἰς ἐπιδίωξιν διαφορῶν σκοπῶν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Τοῖς συλλόγους τῶν συμπατριωτῶν καὶ τοὺς μυστικούς συνδέσμους ἀντικατέστησαν ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις τὰ σωματεῖα τῶν φοιτητῶν, ἅτινα ἐκ μὲν τῶν συλλόγων τῶν συμπατριωτῶν παρεδέχθησαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας καταγομένων, ἐκ δὲ τῶν μυστικῶν συλλόγων τὴν ἀρχὴν τῆς ἀλληλεγγύης καὶ ἀλληλοβοηθείας μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ σωματείου. Ἡ ὀριστικὴ τινος κατὰτάξις μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ σωματείου γίνεται δι' ἐκλογῆς αὐ-

τοῦ ὑπὸ τῶν προὑπαρχόντων μελῶν καὶ ἀφοῦ ὁ προσερχόμενος ὑποστῇ τὴν νενομισμένην δοκιμασίαν. Οἱ ἐξ ἐπιπολαίας ἀντιλήψεως τῶν πραγμάτων σπεύδοντες εἰς κρίσεις δὲν δύνανται ἢ δυσμενῆ νὰ ἐκφέρωσι γνώμην κατὰ τοῦ βίου τῶν φοιτητῶν τῶν εἰς σωματεῖα ἀνηκόντων. Βεβαίως ἡ ἄκρατος ζυθοποσία, ἡ ξιφασκία καὶ ἡ ξιφομαχία, αἱ συνεντεύξεις καὶ αἱ διασκίψεις περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ σωματείου ἀπορροφῶσιν ὥρας ἱκανὰς ἐκ τῶν πρὸς μελέτην προωρισμένων, ἀλλ' ἀπέναντι τῶν ἀτοπημάτων αὐτῶν εἰς ἃ καὶ πᾶς μὴ ἐν σωματεῖῳ καταταγμένος φοιτητὴς δύναται νὰ ὑποπέσῃ ματαίως δαπανῶν καὶ ἀφ' ἃ μὴ δεῖ τὸν χρόνον αὐτοῦ, ὁ ἐν τῷ σωματεῖῳ βίος παρέχει πλεῖστα πλεονεκτήματα ἐπισκιάζοντα τὰ ἐνδεχόμενα μειονεκτήματα αὐτοῦ. Ὁ νέος ὁ εἰς σωματεῖόν τι κατατασσόμενος εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν διηγετικὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὸν ἐλεγχον τῶν προϊσταμένων αὐτοῦ, ἐθίζεται εἰς αὐστηρὰν πειθαρχίαν, διδάσκειται ν' ἀποφεύγῃ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν τιμὴν αὐτοῦ ἢ τὴν ὑπόληψιν τῶν συναδέλφων του μεθ' ὧν ἐν ἀλληλεγγύῃ συμβοῖ, ἀποτρέπεται ἀπὸ πάσης πράξεως ἀντικειμένης εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, καὶ τέλος ἀποβάλλει πᾶν αἰσθημα ἐγωισμοῦ ὀφείλων, ὅπως πάντες οἱ συναιτέροι ὑπὲρ αὐτοῦ, οὕτω καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῶν συναδέλφων του μετὰ παρρησίας καὶ σταθερότητος νὰ ἐνεργῇ καὶ εἰς πάσαν νὰ ὑποβάλληται θυσίαν. Πάντα ταῦτα συντελοῦσιν ὅπως διαπλάσῃ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ φρόνημα τῶν νέων καὶ καταστήσωσιν αὐτοὺς πολίτας χρηστοὺς καὶ χρησίμους εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν τῆς πολιτείας.

Κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς πεντακοσιετηρίδος προσεκληθήσαν ὅπως συμμετάσχουσιν αὐτῶν ἅπαντα τὰ παλαιὰ μέλη τῶν σωματείων (die alten Herren) καὶ προθύμως προσῆλθον. Τὸ κεκυφὸς ἦδη ὑπὸ τὸ βάρος τῶν χρόνων σῶμα, ἡ πολιὰ αὐτῶν κόμη, τὰ ὑψηλὰ ἐν τῇ πολιτεῖᾳ ἀξιώματα, δὲν παρεκώλυσαν αὐτοὺς ὅπως μετὰ φαιδρότητος καὶ ἀγαλλιᾶσεως ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῶν νεανικῶν χρόνων φέρωσι τὸ πηλίκιον καὶ τὰς ταινίας τοῦ σωματείου εἰς ὃ ἀνήκον, ὅπως ἐν ἀφελείᾳ καὶ ζωηρότητι συνευθυμῶσι μετὰ τῶν νεαρῶν συνεταίρων τοῦ σωματείου. Ἡ τοιαύτη ἀντίθεσις τῶν ἡλικιῶν, ἡ ἐναρμονίως συνδυάζουσα τὸ παρελθὸν πρὸς τὸ μέλλον, ἡ ἐκδηλοῦσα τὸν βαθὺν καὶ ἀμέριστον τεθασμὸν τῶν νεωτέρων πρὸς τοὺς γέροντας, τὴν προσδοκίαν καὶ ἐδραίαν πεποίθησιν τῶν γερόντων πρὸς τοὺς νέους, ἦν ἐκ τῶν ὀραιοτέρων θεαμάτων τῶν ἑορτῶν.

Ἐν Ἐιδελβέργῃ ὑφίστανται νῦν ἔτι πέντε σωματεῖα, τὸ τῶν Σουηθῶν, τῶν Βεστρολῶν, τῶν Σαξοβορούσων, τῶν Βανδῆλων καὶ τῶν

Ρηνείων, τρεῖς δὲ συνεταιρισμοὶ φοιτητῶν, ἡ Ἀλλεμάνια, ἡ Φραγκονία καὶ ἡ Τευτονία καὶ πολυάριθμοι ἄλλοι σύλλογοι.

Κατ' ἔτος ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν σωματείων, ὑπὸ τῶν ἐνώσεων, τῶν συλλόγων καὶ τῶν λοιπῶν φοιτητῶν τῶν μὴ συμπεριλαμβανομένων ἐν αὐτοῖς ἐπιτροπὴ ὀκταμελῆς, ἣτις ἐκπροσωπεῖ τὸν σύλλογον τῶν φοιτητῶν, συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀρχῶν καὶ κανονίζει τὰ τῆς συμμετοχῆς τῶν φοιτητῶν εἰς τὰς ἐορτάς, καὶ ἄλλας πανηγύρεις. Τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῆς τοιαύτης ἐπιτροπῆς ὡς καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῶν φοιτητῶν ρυθμίζονται ἐπὶ τῆ βᾶσει ἐγκριμένου καταστατικοῦ.

Ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων μελῶν τῶν σωματείων καὶ συλλόγων παρίσταντο κατὰ τὴν πανηγυρικὴν εὐαχίαν ὁ Μέγας Δούξ, οἱ Ὑπουργοί, αἱ δημοτικαὶ ἀρχαί, οἱ καθηγηταί, καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν πανεπιστημίων καὶ ἀκαδημιῶν. Τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον τῆς εὐαχίας ἀπετέλουν αἱ διάφοροι προποσεῖς, αἵτινες ἀλληλοδιαδόχως ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Δουκός, ὑπὸ τοῦ προϊστάμενου τῆς ἐπιτροπῆς τῶν φοιτητῶν, ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως καὶ διαφόρων ἄλλων. Σπονδαὶ δὲ ἀφθονοὶ ἐκ ζήλου ἐγένοντο παιανίζουσης τῆς μουσικῆς ἐκλεκτὰ τεμάχια μέχρι βαθείας νυκτός.

Φωταγώγησις τοῦ ἀρχαίου ἀνακτόρου τῶν Ἐκλεκτῶν.

Τὸ ἀρχαῖον τῶν Ἐκλεκτῶν τοῦ Παλατινάτου ἀνάκτορον ἀφοῦ ὑπὸ τῶν Γάλλων κατεστράφη ἀποτελεῖ τὸ καλλιτεχνικώτερον ἀρχαιολογικὸν μνημεῖον τῆς Μεσαιωνικῆς τέχνης ἐν Γερμανίᾳ, συγχρόνως δὲ χρησιμεύει ὡς ἐμφανῆς διαμαρτυρήσις τῶν Γερμανῶν κατὰ τῶν προσαπτομένων αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Γάλλων μομφῶν διὰ τὰς καταστροφὰς ἃς ὑπέστησαν ἐπὶ τοῦ τελευταίου Γαλλογερμανικοῦ πολέμου. Δὲν γνωρίζομεν ἂν ὁ ἱστολογισμὸς μετὰ τῶν δύο ἐθνῶν ὀριστικῶς ἐκανονίσθη, ἢ ἂν ὑπάρχη ὑπόλοιπον εἰς χρέωσιν τοῦ ἑτέρου ἐξ αὐτῶν. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι τὰ ἐρείπια τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου ἀνακτόρου καὶ ὡς ἐκ τῆς καλλιτεχνικῆς διακοσμῆσεως αὐτοῦ καὶ ὡς ἐκ τῆς μαγευτικῆς θέσεως εἰς τὴν καίται διεγείρουσιν αἰσθημα λύπης εἰς τὸν θεατὴν διὰ τὴν καταστροφὴν τοιαύτου μνημείου, τὴν ὁποῖαν δὲν ἠδύνατο νὰ δικαιολογήσῃ ἡ ἀπαραίτητος ἀνάγκη πρὸς ἐπιδιώξιν στρατηγικοῦ τινὸς σκοποῦ.

Τὸν ἐπίλογον τῶν ἐορτῶν ἀπετέλεσεν ἡ φωταγώγησις τοῦ ἀνακτόρου τούτου τὴν ἐσπέραν τῆς 7 Αὐγούστου, ὑστάτης τῶν ἐορτῶν ἡμέρας. Διὰ βεγγαλικῶν πυρῶν καταλλήλως διατεθειμένων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν τοίχων καὶ ὑπ' αὐτῶν φωτιζόμενον διέλαμπεν ἐν μέσῳ τοῦ σκιεροῦ

φυλλώματος τοῦ περιβάλλοντος δάσους ἐν ὄλῃ τῇ καλλιτεχνικῇ αὐτοῦ κομψότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τὸ ἀρχαῖον τούτο ἀνάκτορον. Τὸ δὲ θέαμα τῆς ἐξαισίου ταύτης εἰκόνας συνεπλήρου ἢ ἀποφῆς τῶν πεφωτισμένων ὀχθῶν τοῦ Νέκαρος καὶ ἡ πληθὺς τῶν ἐπὶ τῶν βρυμάτων αὐτοῦ ἡρέμα φερομένων ἀκατίων διὰ λυχνιῶν ποικίλων χρωμάτων περικοσμουμένων, ἐκ τῶν ὁποίων εὐμολπα ἀντήχουν ἄσματα κατακηλοῦντα τὰς ἀκοάς.

Τοιοιουτρόπως ἐν φαιδρότητι καὶ εὐθυμίᾳ ἔληξαν αἱ ἀλληλοδιαδόχοι ἐορταὶ τῆς πεντακοσιετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ βραχὺς οὗτος ἐπίλογος πέντε ὀλοκλήρων αἰώνων, ὁ ὀλιγοήμερος σταθμὸς μετὰ τὸ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ ἀνθρωπότης αἰεὶ ἐπὶ τὰ πρόσω φερομένη εἰς τὴν ἀκανθώδη καὶ δύσβατον τῆς προόδου ὁδὸν αἰσθάνεται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν ἀνάγκην ὅπως ἐπισκοπήσῃ τὸ παρελθόν, ὅπως διαβλέψῃ εἰς τὸν ὀρίζοντα τοῦ μέλλοντος ὅστις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς διανοίγεται. Ἐκ τοῦ παρελθόντος ἀρύεται τὰ λυσιτελέστατα διὰ τὸ μέλλον διδάγματα, τὴν δύναμιν καὶ ἐπιμονὴν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς πορείας αὐτῆς, καὶ ὀρίζει ἀκριβέστερον τὸ σημεῖον εἰς ὃ πρέπει ν' ἀτενίσῃ. Ἡ ἀνάγκη αὕτη οὐ μόνον εἰς τὸν ἀνθρώπον κατ' ἰδίαν ἐκδηλοῦται, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς κοινωνικοὺς ὀργανισμοὺς, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἀνθρώπος ἐν συμπράξει μετ' ἄλλων τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ προορισμοῦ καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς εὐημερίας αὐτοῦ ἐπιδιώκει; εἰς τὰ σωματεῖα, τοὺς συλλόγους, τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα καὶ εἰς τοὺς παραπλησίους συνεταιρισμοὺς.

Λίαν προσεχῶς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον συμπληροῖ τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τῆς ιδρύσεως αὐτοῦ, καὶ παρασκευάζεται νὰ πανηγυρίσῃ τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτοῦ βίου. Ἡ ἐορτὴ αὕτη βεβαίως ἔσεται ἡ ἀφορμὴ ὅπως ἐκτυλιχθῇ ἡ εἰκὼν τοῦ παρελθόντος καὶ γείνη ἡ κρίσις περὶ αὐτοῦ καὶ ἡ πρόγνωσις περὶ τοῦ μέλλοντος. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἐνομίσαμεν χρησίμον τὴν δημοσίευσιν τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἐορτῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἐιδελβέργης, ὅπως ὁ ἀναγνώστης καθοδηγηθῇ ἀσφαλέστερον εἰς τὰς σκέψεις αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, γινώσκων τὰ ἀλλαγὰς συμβάντα, τὰς διαφόρους περιπετείας δι' ὧν διήλθε τὸ ἀρχαιότατον τῶν ἐν Γερμανίᾳ Πανεπιστημίων, τὰς φάσεις ἃς ἔλαβεν ἐν αὐτῷ ἡ διδασκαλία, τοὺς ἀλληλοδιαδόχους σκοποὺς οὓς ἐπεδιώκει, καὶ

μετὰ πόσας ἑκατονταετηρίδας ἀπὸ τῆς ιδρύσεως αὐτοῦ καὶ ὁποίας περιπετείας ἀφίκετο τέλος εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀκμῆς, καθ' ὃ ἠδυνήθη νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν καθόλου ἐπιστήμην καὶ διὰ τῆς συμβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν πρόδον αὐτῆς νὰ συντελέσῃ. Ἴσως ὁ ἀναγνώστης εὖρῃ σημεῖα τινὰ συμπίπτοντα εἰς ἀμφοτέρω τὰ ἰδρύματα ταῦτα. Οἱ ἰδρυταὶ ἀμφοτέρων, κοινὴν ἔχουσι τὴν καταγωγὴν ἔλκοντες τὸ γένος ἐκ τοῦ αὐτοῦ Βαυαρικοῦ οἴκου τῶν Οὐίτελσβαχιδῶν. Ὅπως ὁ ἀρχικὸς σκοπὸς τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἐιδελβέργης ὑπῆρξεν ἵνα χρησιμεύῃ ὡς ὑψηλὴ σκοπιὰ τῆς θρησκείας, οὕτω καὶ τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον ἰδρύθη ὅπως ἡ ἡκρόπολις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Μὴ ἄρα γε δὲν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου; Δὲν κατηχήθησαν ἐν αὐτῷ αἱ λεγεῶνες τῶν διδασκάλων, τῶν ἱατρῶν, τῶν θεολόγων οἵτινες διεσπάρησαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἀνατολήν, ἀδιαλείπτως εἰς τὴν ἀναζωπύρησιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος ἐργαζόμενοι; Ἄν πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ὀλόκληρος πεντηκονταετηρὶς κατηναλώθη τὸ ἔργον δὲν εἶνε ἀνάξιον λόγου.

Καὶ ἐν τῷ διοργανισμῷ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἀνευρίσκωμεν ἀναγεγραμμένας τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῶν διοργανιστικῶν νόμων τῶν Γερμανικῶν Πανεπιστημίων, τῆς ἐλευθερίας τῆς διδασκαλίας, καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀκρόσεως, αἵτινες τοσοῦτον τελεσφόρος ἐπέδρασαν εἰς τὴν πρόδον τῶν Γερμανικῶν Πανεπιστημίων οὐδεμία δ' ἀμφιβολία ὅτι καὶ παρ' ἡμῶν εἰς τὰ αὐτὰ θέλουσι φέρεαι αἴσια ἀποτελέσματα ὅταν ἀρθῶσι τὰ κωλύματα τῆς τελείας καὶ ἀκριβοῦς αὐτῶν ἐφαρμογῆς, ὅταν πεισθῶμεν ὅτι ἀντὶ νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν ἄσκησιν τροποποιήσιν τῶν κειμένων νόμων ἀποφασίσωμεν νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν ἐπισταμένην μελέτην καὶ κατανόησιν αὐτῶν, καὶ τὴν πλήρη καὶ αὐστηρὰν ἐφαρμογὴν ἐπιζητήσωμεν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη παρέχει τὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον κατὰ τὴν προσεχῆ πεντηκονταετηρίδα οὐ μόνον ἐν τῷ Ἑθνικῷ ἀγῶνι ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ σταδιοδρομίᾳ ὑπέροχον θέλει καταλάβει θέσιν.

K. N. ΚΩΣΤΗΣ.

Ὁ πολυῦμνητος Ὀδυσσεὺς εἶχεν ἀσθενῆ γαρρακτῆρα, δὲν ἦτο ἥρω. Ὁ ἀληθὴς ἥρω δὲν διατάσσει νὰ τὸν προσδέσῃ ἐπὶ τοῦ ἰστού, ἀλλ' ἀνθίσταται κατὰ τῶν Σειρήνων ἐξ ἰδίας δυνάμεως.

Ο ΧΑΛΚΕΥΣ

Ὁ Γάλλος Θεόδωρος Μπανβίλ, ὁ ἀριστοτέλῃς καὶ γνωστὸς τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Ἑστίας ποιητῆς τοῦ «Μήλου» καὶ τῆς «Συζύγου» τοῦ Σακράτους», ἐξέδοτο ἐπ' ἐσχάτων νεώτατον ἀλληγορικὸν ποίημα τὸν Χαλκεῦ, ἐμπνευσμένον, ὡς τὰ πλείστα τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας.

Ἡ ὑπόθεσις ἔχει ἐν συνόψει ὡς ἐξῆς:

Ἡ Ἀφροδίτη ἀναδύεται τῆς θαλάσσης, καὶ χωρεῖ πρὸς τὸν Ὀλυμπον. Ὁ Ζεὺς, βλέπων αὐτὴν τοσοῦτον ὠραία, δὲν θέλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν χορείαν τῶν θεῶν παρθένας, καὶ παραινεῖ αὐτὴν νὰ ἐκλέξῃ σύζυγον. Καὶ παρελαύνουσι πρὸ ταύτης μνηστήρες ἅπαντες οἱ Ὀλύμπιοι, ἐκλιπαροῦντες τὴν προτίμησιν αὐτῆς.

— Ἐγώ, λέγει ὁ Ζεὺς λησμονῶν τὴν Ἥραν, ἀνάσσω θεῶν καὶ θνητῶν διὰ τοῦ κερανοῦ, ἔν μοι ἐσφυρηλάτησεν ὁ κλυτοτέχνης Ἥφαιστος.

— Ἐγώ, λέγει ὁ Ποσειδῶν, ἐξεγείρω τὰ κύματα διὰ τῆς τραιήνης, ἣν ἐσφυρηλάτησεν ὁ κλυτοτέχνης Ἥφαιστος.

— Ἐγώ, λέγει ὁ Ἄρης, δαμάζω τοὺς ἐχθροὺς μου διὰ τῆς λόγχης, ἣν ἐσφυρηλάτησεν ὁ κλυτοτέχνης Ἥφαιστος.

— Ἐγώ, λέγει ὁ Ἀπόλλων, καταθέλω τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς λύρας, ἣν ἐσφυρηλάτησεν ὁ κλυτοτέχνης Ἥφαιστος.

— Ποῦ εἶνε λοιπόν, ἀποκρίνεται ἡ Ἀφροδίτη, ὁ μακάριος οὗτος θεός, εἰς ὃν ὀφείλετε πάντες τὴν δύναμιν;

Καὶ προβαίνει χωλαίνων ὁ Ἥφαιστος, ἄγων μετ' αὐτοῦ ὄμμαθόν περιδεραίων, δακτυλίων καὶ διαδημάτων, ἅτινα ἐχρυσήλατησεν ἐπὶ τοῦ ἄκμωνος αὐτοῦ διὰ τὴν Ἀφρογένειαν, κινηθεὶς εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἐρωτος. Αἱ χάριτες περιβάλλουσι τὰ κοσμήματα ταῦτα τὴν θεάν, ἣτις, πρὸ τῶν λοιπῶν ἀθανάτων, πίπτει οἴονε μαγευθεῖσα, εἰς τὰς δασείας ἀγκάλας τοῦ Χαλκεῦς.

Π.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ γῆ εἶνε μέγα θέατρον, ἐφ' οὗ ἡ αὐτὴ τραγωδία ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ διαφόρους τίτλους.

Ἐχετε μὲ τὸ μέρος σας τὴν δικαιοσύνην, διότι ἀποτελεῖ στρατὸν καλόν, ὅστις ἐπὶ τέλους θὰ κατακτήσῃ τὸν κόσμον, οὐδὲν δὲ φοβεῖται.

Ἡ κολακεία εἶνε ἡ δύναμις τῶν μικρῶν.

“Εσο πάντοτε με την τύχην σου ευχαριστημένος· διότι αν είχες άλλην τύχην, τίς μ’ ες έγυαται ότι θα ήσο σήμεραν ο αυτός άνθρωπος και ουχί χειρότερος;

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

‘Η «Γενική Έφημερίς» της Βιέννης δηγγείται το εξής άστειον πάθημα, όπερ συνέβη εις την ‘Αδελλίαν Πάττη κατά την τελευταίαν αυτής διατριβήν εν Ούασιγκτων. ‘Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έδωκε μεγάλην έσπεριδα, εις ήν προσεκάλεσε πολλὰς ήμέρας πρότερον και την διάσημον άοιδόν. Τοιαύτη δέ τις πρόσκλησις εν τή Λευκίη Οικία θεωρείται εν ‘Αμερικη ώς τιμή ύψιστη, ώς διαταγή, ήν πὰς τις πρέπει ν’ άκολουθήσῃ. Τα σπουδαιότερα πρόσωπα ένεκα τούτου σπεύδουσι εις την πρόσκλησιν ταύτην. ‘Η κυρία όμως Πάττη έθεώρησε καλόν μόλις κατά την τελευταίαν στιγμήν ν’ ανακοινώσῃ τῷ προέδρῳ, ότι κωλύεται νά μεταβῇ εις την έσπεριδα. ‘Ως εικόσ, ή άριστοκρατία της Ούασιγκτωνος εξεπλάγη τὰ μέγιστα επί τῇ έλλείψει ταύτη τρόπων και ευγενείας της καλλιτέχνιδος, ήν τότεν έκτάκτως έτίμησαν εν ‘Αμερικη μονονούκ αποθεώσαντες αυτήν. ‘Ενεκα τούτου άπεφάσιαν νά δώσωσιν εις αυτήν μάθημα άμερικανικόν εύπρεπουσ διαγωγῆς, πρωτότυπον έντως και δηκτικόν. ‘Όταν δηλ. ή κυρία Πάττη μετά τινος ήμέρας έπρόκειτο νά παραστήσῃ την Λουκίαν μετά του Νικολίνη, τὸ θέατρον ήτο όπως πάντοτε κατάμεστον. ‘Αλλά επί τῶν έδρῶν και θεωρείων, έρ’ ών πρότερον εκάθητο ή άριστοκρατία, εύρίσκετο νυν χυδαίος όχλος εις όν έδύθησαν δωρεάν υπό άγνωστων χειρῶν τὰ εισιτήρια. ‘Η Πάττη ιδούσα τούτο έγένετο έκμανής. ‘Εκαστον ήσμα δ’ έψάλλεν συνεψάλλετο άρρυθμίως υπό του πλήθους δι’ άτελευτήτων ώρυγμῶν. Τέλος ή Πάττη άπεφάσισε νά μη εξέλθῃ πλέον επί της σκηνῆς. ‘Αλλά τὸ σκάνδαλον όπερ έπροκάλεσεν ή άρνησις αυτή έγένετο άπερίγραπτον. Τήν ήπειλησαν ότι «θα την πνίξωσι», εάν δέν έτελειώνη τὸ μέρος της. ‘Η Πάττη υπέκυψεν εις τὸ άμετατρέπτον πεπρωμένον, και ούτω ή πρό όλίγων ήμερῶν ένεκα ιδιοτροπίας τινος άρνηθεΐσα νά έμφανισθῇ πρό της ευγενεστέρας κοινωνίας της Ούασιγκτωνος έδαπάνησε τὰς ώραιότερας στροφὰς του ήσματος της πρό του χυδαιότερου κοινού.

‘Ιατρική τις έφημερίς νεωστί ιδρυθεΐσα εν Νικαίᾳ έδημοσίευσε περιέρρους παρατηρήσεις περι τῶν αποτελεσμάτων του σεισμοῦ υπό ψυχολογικήν έποψιν. Πολὺν καιρὸν μετά τὸν εκ του κλονισμοῦ τρόμον τῶν πρώτων ήμερῶν, και άρ’ οὔ ή φύσις επανεύρη την γαλήνην, τὰ πνεύματα διατελοῦσιν υπό την έπίδρᾳσιν νευρικοῦ παροξυσμοῦ, παρουσιάζοντες νέον και ειδικόν χαρακτήρα. Τὸ σύμπτωμα τὸ δικηρίνον την νευροπαθῆ ταύτην κατάστασιν εΐνε ο φόβος τὸν όποϊον προξενεί ή κλίνη και πᾶν μέρος έστεγασμένον, κατάστασησ δλωσ αντίθετος της παραδόξου νόσου, ήτι, διακρίνεται εκ του φόβου, τὸν όποϊον έμπνέει εις τὸς κατεχομένους ύπ’ αυτής τὸ υπαιθρον διάστημα. ‘Ως

εκ τούτου εις τὸν κατλόγον τῶν ειδικῶν περιπτώσεων της παρακρούσεως οί φρενολόγοι εΐσιν ήναγκασμένοι νά προσθέσωσι την περιπτώσιν της οΐκοφοβίᾳ: εν αντίθεσει πρός την άγροφοβίαν.

Πρό τινος ο έν Παρισίους «Σύνδεσμος κατά της του καπνοῦ καταχρήσεως» συνεκάλεσε τὸς εταίρους αυτού εις γενικήν συνέλευσιν. ‘Εν ταύτη ζωηραΐ μομφαΐ εξηνήχθησαν εναντίον τῶν άφρόνων, εΐτινες επί βλάβῃ του βαλκαντίου και της υγείας αυτών εξακολουθοῦσιν άπολύοντες της δηλητηριώδους νικοτιανῆς, πολλὰι δέ άποφάσεις έλήφθησαν πρός άποσβήσιν του κακοῦ, εξ ὧν σημαντικωτάτη έθεωρήθη ή τῶν νέων τιμίρων του Συνδέσμου, οΐτινες επί τῷ λόγῳ της τιμῆς αυτών ώρκίσθησαν... οί δέν θα καπνίσωσι πλέον οὔτε εν σιγαρέτον. ‘Αξίεπινα τὰ μέτρα ταῦτα, ει και εις οὔδεν καταλήγοντα, άρ’ οὔ τὸ ύπουργείον τῶν οικονομικῶν της Γαλλίας εΐσπράττει εκ του μονοπωλείου του καπνοῦ περί τὰ 300 εκκοτομμύρια ‘Όπωςήποτε παρήγορον εΐνε διὰ τὸς άποτελοῦντας τὸν Σύλλογον άρ’ ενός μὲν ότι οί καπνίζοντες δέν καταλέγονται εις τὰς τάξεις αυτών, άρ’ έτέρου δ’ ότι δύνανται και οὔτοι ενίστε νά υπεκύπτωσιν εις τὸν πειραμόν του καπνοῦ. ‘Επί τῇ ευκαιρίᾳ της γενικῆς ταύτης συνελεύσεως τῶν εταίρων του Συνδέσμου άνεμνήθη φιλοσοκώμων τις έφημερίς άμερικανοῦ τινος «Συλλόγου ‘Εγκρατείας», του όποϊου τὰ μέλη άρχιθέντα εις Παρισίους όπως άγρεύσωσι προσηλύτους, περιέπεσαν εις χείρας πονηρῶν τινων συνεταίρων, και έμεθέσθησαν κτηνωδῶς ύπ’ αυτών εν τινι καπηλειῳ.

Μία τῶν έπισημοτέρων άμερικανικῶν έφημερίδων «ο Βοστώνειος Κήρυξ» καθιστᾷ της κυρίας προσεκτικὰς επί βλάβῆς τινος δυναμένης νά προσέλθῃ εκ του συρμοῦ τῶν πτηνοκοσμητῶν γυναικείων πλῶν. Κατά τὸ τελευταίον έτος, λέγει ή ρηθεΐσα έφημερίς, εξωδούθησαν εκκοτοντάδες στατήρων άρσενικοῦ πρός παρασκευήν και διατήρησιν εκκοτομμυρίων μικρῶν νεκρῶν πτηνῶν, άτινα φέρουσι σήμεραν αι κυρίαι, αι νεάνιδες και τὰ παιδία επί της κεφαλῆς των. Τὰ μόρια δέ του άρσενικοῦ, του δαπανωμένου πρός διατήρησιν τῶν πτηνῶν τούτων, άτινα άνευ της δηλητηριώδους ταύτης ούσιας δέν θα διετήρουν τὸ λαμπρὸν χρώμα του πτερωμάτος των, εΐνε πολλῶ σημαντικώτερα τῶν δαπανωμένων πρός κατασκευήν τῶν χαρτίνων ή μαλλίνων ταπήτων και έρχονται εις στενωτέραν έπαφήν μετά του ανθρώπου. Τούτο δέ καταφαίνεται σαφέστατα και εκ της λεπτῆς κόνωος, ήτις άρίπτεται από τῶν μικρῶν πτηναρίων. Τὸ άρσενικόν δέ τούτο καθίζανον ως κόνις επί του δέρματος εΐσδύει διὰ τῶν όφθαλμῶν και τῶν μυκτήρων και προκαλεΐ κεφαλαλγίαις και κακοδιάθεσιν. ‘Επίσημοι δέ άστυνομικαΐ έρευναι άτέδειξαν ότι όλόκληροι οίκογένειαι έπαθον βαρέως εκ του άρσενικοῦ. τὸ όποϊον εΐσέπνευσαν ή εΐσέπνευσ από τῶν ταπήτων τῶν παρασκευασθέντων δι’ άρσενικοῦ, και νόμοι αυστηροΐ έγένοντο πρός πρόληψιν τῶν δυστυχημάτων τούτων. Εΐνε δέ πολὺ πιθανόν ότι και ή χρῆσις τῶν νεκρῶν πτηνῶν βλάπτει ετι μᾶλλον την υγείαν, και ότι εκθέτει εις κίνδυνον τὰς μεταχειριζόμενας τὸ κόσμημα τούτο επί τῶν πλῶν των.